

XV. évfolyam
10. szám
ROMALAP
2007. október
Ára: 200 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Segítsen, hogy segíthessünk!

Kati néni 67 éves két-egyházi oláhci-gány asszony. Míg testét betegség emészt, napjait a nincstelenség, éhezés, fázás. Végső elkeseredésében tollat ragadott, hogy megírja szerkesztőségünknek sanyarú sorsát.

Egyedül él depresszió-

ban szenvedő lányával és annak 6 éves kisfiával, akik helyett neki kell „gondolkozni”, mert ők nem képesek rá. Egyetlen fia, aki segíteni tudta a még harmincezer forint nyugdíjat sem kapó édesanyját, tizenhét hónapja váratlanul összeesett és meghalt. „Inkább engem

vett volna magához az Úr!”, tör ki könnyekben a fájdalom és értetlensége minden percben, mert nem érti az érthetlent, hogy miért pont az Ő fia, aki még beteg sem volt soha.

Sorolja bajait, testén a hasnyálmirigy gyulladástól a trombózisig, mutatja a kiválatlan receptek sokaságát, hogy hát miből is váltaná ki, mert azt a kis pénzét is elvinné, ami van. Dolgozni nem tud, sem Ő, sem a lánya, aki még a házból sem tud betegsége miatt kimozdulni. Házában egyetlen szobában vannak összehúzódnak, mert a ház többi része omladozik és életveszélyes. Csinálgatta Kati néni, amíg bírta a keze meg a lába, de egy jó ideje már felállni is alig bír. A helyi önkormányzat néha egy-kétezer forintos segéllyel tud segíteni, de más lehetősége nincs. Sok a szegény cigány a faluban, ha tudna segítséget kérni mindegyiknek. Magyar szomszédai szánják meg néha ezzel-azzal, meg hát néha jönnek jóslatni,

mert Kati néni örökölte a tehetségét. Megmondja a múltat, jelent és a jövőt. Jót és rosszat egyaránt. Kártyából, ólommal, tenyéből, szemből látja a sorsot. De azt soha nem mondja, mit adjanak a szerencsének, csak azt, hogy kedden, pénteken és vasárnap jöjjenek, mert az a sors napja... S hogy valós-e, amit lát!? Számítson az én szavam! Szememből, majd az ősi kártyából arcomba zúdította az összes jelenlegi félelmemet és örömemet. A jövőt csak azért nem, mert nem kértem belőle... Elmondja mindenkinek, amit tudni akar a sorsáról, életéről, csak kicsit könnyebb legyen az élete.

A törődés emberséget jelent, törődjünk hát Kati nénivel.

Felajánlásait a szerkesztőségen keresztül is megtehetik, vagy közvetlenül Kati néninek.

Farkas Mihályné
Tel.: 30/267-8368
5740 Kétegyháza
Damjanich út 17.
Lukács Ilona

A napokban meglátogattuk Kati nénit, akinek helyzete a fenti cikkben leírtakhoz képest sajnos semmit nem változott. Akkor már napok óta csak a 6 éves unokájának volt mit ennie a szomszédok jóvoltából. Natasa, Kati néni lánya némi iróniával jegyezte meg, hogy mennyire alultáplált az egész család. És valóban! Összeszorul a szíve az embernek látva azt a nagy szegénységet, a kilátástalanságot, a kicsit jobb élet utáni vágyat, amire a maguk erejéből semmi esélyük.

A cikkünk megjelenése után Kati néninél telefonon jelentkezett egy cement gyár igazgatója, aki felajánlott egy akkora összeget, amiből a településen egy szép kis házat tudnának venni, hogy ne kelljen nap mint nap azon aggódni, hogy mikor dől be a ház oldala. A telefonhívás után Kati néni kórházba került, így a kapcsolat megszakadt az igazgatóval, akit ezúton kérünk, ha még aktuális a felajánlása, a cikk végén szereplő telefonszámon vegye fel a kapcsolatot a családdal, vagy szerkesztőségünkkel.

Kérjük továbbá mindazokat, akik megtehetik, segítsenek a családon! Minden segítséget nagy örömmel fogadnak: kinőtt ruhákat, cipőket, tartós élelmiszereket.

A Szerkesztőség.

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Esélyegyenlőségi Programiroda Osztályának támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka@interware.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu. Főszerkesztő: Paksi Éva – Főmunkatárs: Farkas Kálmán – Tervezőszerkesztő: Gudmon András. Munkatársak: Géczy József, Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Nyári Gyula, Rácz Lajos, Varga Ilona. Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira. Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: Halász Katalin

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezető: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

Romák a történelemtanításban – tanárok konferenciája a kisebbségekről

A romák szerepéről, történelméről, oktatásáról, és a témában érintett tanárok felkészültségéről két-napos tudományos tanácskozás kezdődött október 13-án Budapesten, melyet Kállai Ernő kisebbségi ombudsman az elmúlt évszázadok cigánytörténelmét átfogó előadásával nyitott meg.

Mit tanítanak, egyáltalán tanítanak-e valamit a pedagógusok a romákról, a tanároknak van-e továbbadható valós ismeretük Magyarország legnagyobb kisebbségéről, helyes-e, hogy csak a konfliktusokat mutatják, miközben pozitív példákról említést sem tesznek? Ezeket a kérdéseket feszegeti és vitatja meg a Történelemtanárok 17. Országos Konferenciája, melyet a budapesti Kossuth Klubban tudományos kutatók, akadémikusok és tanárok, diákok részvételével tartanak.

Kállai Ernő, aki ombudsmanni kinevezése előtt a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet Romológiai kutatócsoport vezetője és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola Romológia és Alkalmazott Társadalomtudományi Intézet intézetvezető főiskolai docense volt, jogász végzettsége mellett egyetemi és főiskolai történelem szakos tanári diplomával is rendelkezik – előadásában úgy fogalmazott: a történetírás nem fordított kellő figyelmet a magyarországi kisebbségekre, a többségi társadalom főként a romák történelmében tájékozatlan, ezért elsőként a tanártovábbképzésbe és a felsőoktatásba beépítve kell megismertetni, majd taníttatni a cigányok szerepét, történelmét, így csökkentve a társadalmi feszültségeket.

A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok biztosa azt mondta: „egy kezemen megtudnám számolni, hogy a magyar felsőoktatásban hány helyen lehet a tantervbe beépítve komolyan foglalkozni a hallgatóknak a romák történelmével”, ezért véleménye szerint minden pedagógusnak minimum fél évig kellene hallgatnia kisebbségtörténelmet, hogy mind a 13 népcsoport kulturális és történelmi értékeit megismerjék. Kállai Ernő azt mondta: „néhány önjelölt kutató, aki nem ismeri a cigányság történelmét, könyveket ír, bár ne tenné, mert a jó szándék ellenére is tévútra vezetheti az egész társadalmat”.

Mivel lenne kevesebb vagy szegényebb a társadalom és a történelem, ha megismerné azokat a romákat, akiknek nagy szerepe volt a világ fejlődé-

sében, történelmében – tette fel a kérdést, példaként említve az 1848-as forradalomban az ágyúkészítő Gábor cigány, **Gábor Áron** szerepét, aki ma is a magyar történelem egyik legnagyobb alakja.

A cigányság történelmét felidézve elmondta, hogy a romák a XIV.–XV. században érkeztek a Kárpát medencébe, történelmük, tudásuk szájhagyomány útján terjedt. A társadalmi változások hatására sokszor erőszakosan megpróbálták asszimilálni a romákat, már **Mária Terézia** is így akarta a cigányság problémáit megoldani: megtiltotta a nyelvhasználatot, a viseletet, és földművest akart csinálni a kézműiparban tevékenykedő romákból. A társadalmi, gazdasági önmozgás később új irányba került, így lett a XIX. században a cigányok egy része zenész, mert a hiányszakma itt mutatkozott, majd a gyáripár fejlődése során más irányba indult a fejlődés, így itt találtak megélhetést. Az 1961-es párthatározat, amely kimondta, hogy a romák nem alkotnak önálló népcsoportot, szintén az asszimilációt segítette, így indult el a telepfelszámolási program, a munkahelyteremtés, aminek a rendszer-változás utáni privatizáció vetett véget, ugyanis ekkor a romák kétharmada veszítette el állását, amit ma sem tudott

visszaszerezni, de az iskoláztatásra nem fordítottak kellő hangsúlyt.

„Ma egy újabb válságban vagyunk, felerősödtek az előítéletek, a kormányzat most szintén megpróbál beavatkozni” – mondta Kállai Ernő, rossz példaként sorolva a kormányok középtávú intézkedéseit, amelyből szinte semmi nem valósult meg.

Véleménye szerint a rossz minőségű oktatás miatt ma is újratermelődik az iskolázatlanok száma, így a romák egy részének ismét nem lesz esélye a felemelkedésre, mert már most vannak depresszív térségek, emberek esnek ki a közgazdaságból, ezért politikai reformra van szükség.

Négyévente nem lehet világot váltani, érezhető javulás nem történhet, fel kell nőnie egy új generációnak, ami nem szorul majd állami segítségre – jelentette ki az ombudsman, hozzátéve, „mert amíg az ember kér, addig azt fogja kapni, amit a többségi társadalom adni akar”. Az egyik lehetséges kiutat Kállai Ernő a politikai nyomásgyakorlásban látja, mert véleménye szerint a 600 ezres lélekszámú kisebbség negyedmilliónyi szavazópolgára pártba tömörülve és a parlamentbe akár néhány képviselővel is bejutva rákényszerítheti a nagy pártokat arra, hogy komolyabban vegyék a kisebbségeket és a roma programokat.

Csoportos ének kategóriában a karcagi Arany János Általános Iskola énekcsoportja lett az első helyezett. Fotó: Halász Katalin

KI MIT TUD?

❖ A szolnoki székhelyű „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány október 6-án ismét megrendezte immár hagyománnyá vált megyei Ki mit tud? vetélkedőjét általános iskoláskorú cigány gyermekek részére. A vetélkedő célja a cigány gyermekek tehetségkutató versenyének, mint a tehetséggondozás, tehetség felismerés egy sajátos formájának hagyománnyá emelése. A vetélkedőre a megye 12 településéről több mint 150 gyermek jelentkezett. A három tagú zsűrinek – Varga Ilonának, a Cigány félóra szerkesztő-riporterének, Choli Daróczi József író, költő, műfordítónak, és Hegedűs Sándornak, lapunk munkatársának nem volt könnyű dolga, amikor a 42 produkcióból ki kellett választani a kategória győzteseket. Csoportos ének kategóriában a karcagi Arany János Általános Iskola énekcsoportja lett az első helyezett.

OKTÓBER 15.: CIGÁNYOK NAPJA A TILOS RÁDIÓBAN ÉS A KULTIPLEXBEN

❖ Október 15-én, hétfőn Romano Dyes – A Cigányok Napja lesz a Tilos Rádióban és a Kultiplexben. Ezen a napon a Tilosban minden a cigányság kultúrájáról, gondjairól, múltjáról, jelenéről és jövőjéről szól. Beszélnek kirekesztésről és kontraszelekcióról, reményekről és kudarcokról, kerülve a sztereotípiákat, a lehasznált sablonokat – a valóságot kívánják megmutatni. A Kultiplexben pedig roma tematikájú alkotásokat vetítenek majd.

FŐVÁROSI SZOLGÁLTATÓ CENTRUMOT HOZNÁNAK LÉTRE ROMÁK SZÁMÁRA

❖ „Létre kell hozni egy olyan fővárosi szolgáltató centrumot,

amely a roma népesség munkajogi jogvédelmét ellátná vitás ügyekben, jogsértő esetekben. Az ügy fontosságára való tekintettel folyamatban van egy Fővárosi Komplex Roma Konceptió készítése, amely hosszabb távon megteremti a roma népesség társadalmon belüli esélyegyenlőségét” – mondta többek között Demszky Gábor főpolgármester a Fővárosi Cigány Önkormányzat szervezésében „Jövőt a jövőben – Együtt a Fővárosért” címmel megrendezett konferencián a Városházán.

FARKAS: ROBBANÁSKÖZELI HELYZET A KORMÁNY CIGÁNYPOLITIKÁJÁBAN

❖ Gyuresány Ferenc a felelős azért, hogy megbukott a kormányzat cigánypolitikája – jelentette ki Farkas Flórián országgyűlési képviselő. Mint mondta: a kormányfő azon-

kívül, hogy egyszer megszólalt a Parlamentben a cigányok nyelvén, mást nem tett. A cigányok rossz helyzete társadalmi feszültséget, robbanást idézhet elő Farkas szerint. Soltész Miklós KDNP-s politikus arra hívta fel a figyelmet, hogy a kormányzat csupán csak szavazatvásárlásra használja a romákat.

KÁRPÁTALJÁN A ROMÁK ÉLNEK A LEGROSSZABBUL

❖ A kárpátaljai roma lakosság legnagyobb problémái közé tartozik az ivóvíz és az útburkolatok hiánya, de megoldatlan a szemétkerítés is. Hiányosság továbbá az is, hogy nincs megoldva a roma gyerekek iskoláztatásának kérdése sem, de a felnőtt roma lakosság munkába állítása is gondot jelent. Gondot jelent a romák egészségügyi állapotának ja-

vítása is. A roma gyerekek alacsony súllyal jönnek a világra. Tavaly fejeződött be egy speciális program, melynek a roma lakosság életszínvonalának a megemlése volt a célja. A tervbe vett projekteket azonban pénzühiány miatt nem sikerült végrehajtani.

A ROMÁK HELYZETÉRŐL

❖ „Konferenciát rendezett október 16-án Zalaegerszezen a Társadalmi Egyesülések Zala Megyei Szövetsége és a regionális munkaügyi központ a roma társadalom felemelkedésének lehetőségeiről. A lezajlott tanácskozáson dr. Gyimesi Endre országgyűlési képviselő, Zalaegerszeg polgármestere elemezte a városban élő roma népesség helyzetét, s elmondta, mit tesz az önkormányzat a kisebbség érdekében. A cigányság felemelkedésének zálogát a munkában és az oktatásban jelölte meg. Teleki László országgyűlési képviselő szerint azonban a foglalkoztatás és a képzés önmagában kevés, ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon 130 ezer ember él cigánytelepen. Ide, a darázsfaszékbe kell belenyúlni, ha munkahelyhez akarjuk juttatni a romákat.

ÉRDEMREND ÁTADÁS A 100 TAGÚ KONCERTEN

❖ A Fővárosi Nagycirkuszban második alkalommal megrendezendő zenei fesztivált az 53. évében szeptember 18-án elhunyt Ifj. Járóka Sándor primás, hegedűművész, zeneszerző emlékének ajánlotta a 100 Tagú Cigányzenekar, de évente külön emlékkoncerttel emlékeznek majd a primáskirályra. A 100 Tagú Cigányzenekar rendezvényén Roby Lakatos mellett fellépett a Pannónia Klezmer Band, a Nádor Vonósnégyes, a Váradi Roma Café, valamint a Kosuth-díjas művész Bangó Margit is.

A MINISZTERELNÖK FELESÉGE NAGYKANIZSÁN

❖ A helyi cigány kisebbségi önkormányzat munkájával, valamint a cigányság képzettségével és egészségügyi helyzetének javításával kapcsolatos programokkal ismerkedett október 16-án Nagykanizsán **Dobrev Klára**, a miniszterelnök felesége. „Nemcsak Magyarországon, hanem mindenhol a világon a szegénység és a betegség kéz a kézben jár. Abban a pillanatban, ha egy gyereknek szak-

mát, érettségit adunk a kezébe, lehetőséget, hogy munkája legyen, nagyon sokat tettünk az egészsége érdekében is” – mondta a miniszterelnök felesége a roma nők egészségügyi helyzetéről szóló nagykanizsai konferencián. Egy roma nő vagy férfi 10–15 évvel rövidebb ideig él, a dagasztott betegségek pedig háromszor annyira sújtják őket, mint a nem roma származásúakat. Ezért nem az egészségügyről, hanem elsősorban az életmód változtatásának szükségességéről kell beszélni.

LEGYEN JOBB A GYEREKEKNEK!

❖ Az ENSZ közgyűlése 1992-ben nyilvánította október 17-ét a szegénység elleni küzdelem világnapjává. A szaktárca adatai szerint Magyarországon a gyermekek, az idősek, az alacsony iskolázottságúak, a kistelepüléseken élők, a romák, a betegek és a fogyatékosokkal élők a szegénység szempontjából legvesélyeztetettebb csoportok. Még februárban fogadta el az Országgyűlés a 2007–2032 évekre vonatkozó „Legyen Jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégia kormány előterjesztést, amelynek célja a gyermekszegénység csökkentése és a gyermekek esélyeinek javítása. Magyarország ugyanis az UNICEF gyerekszegénységet vizsgáló felmérése alapján 26 ország közül a 9. helyen áll. A programnak több, egymásra épülő összetevője van: a hosszú távú program 25 évre szól, és a ma felnövő generációk életén javítana. A rövidtávú program három évre szól, és az a feladata, hogy megoldja a legszorítóbb problémákat. A program prioritásai között szerepel a roma gyerekek esélyegyenlőségének a biztosítása. A stratégia szerint súlyos helyzetben vannak a roma családok gyermekei: eszerint a szegény gyermekek mintegy kétharmada, a legszegényebbek fele roma.

A Romaweb,
az MTI, a RomNet, az RSK, a Népszava, a Kárpátinfo.net
hírei alapján összeállította: Paksi Éva

ÚTIKALAUZ A FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ HÁTRÁNYOS HELYZETŰ HALLGATÓK SZÁMÁRA

❖ Az elsőéves hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű egyetemi és főiskolai hallgatók kötelező alaptámogatásra és garantált rendszeres szociális ösztöndíjra jogosultak. Az anyagi juttatásokon kívül mentorhálózattal és gyakornoki programmal a Katapult Mentorprogram segíti a beilleszkedésüket és az érvényesülésüket – tájékoztat az Oktatási és Kulturális Minisztérium Roma Integrációs Titkársága.

Mivel az első év első félévében – tanulmányi átlag hiányában – tanulmányi ösztöndíjban nem részesülhet a hallgató, így kompenzációképpen alapszak esetén az államilag támogatott képzésben résztvevő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek számára a hallgatói normatíva 50%-ának megfelelő, azaz 58 250 Ft összegű egyszeri támogatás jár az intézményüktől. Mesterképzés esetén ez a hallgatói normatíva 75%-a, azaz 87 375 Ft. Nagyon fontos azonban, hogy az alaptámogatás igényléséhez kérelem szükséges, amelyről bővebb információval a felsőoktatási intézmény Hallgatói Önkormányzata, illetve Tanulmányi osztálya szolgál.

Az alaptámogatáson kívül 2007 szeptemberétől fix összegű rendszeres szociális támogatás is létezik. Az egyetemen, illetve főiskolán rendszeres szociális ösztöndíj igénylésénél a halmozottan hátrányos helyzetű hallgatók minimum a hallgatói normatíva 20%-ának megfelelő, 23 300 Ft, a hátrányos helyzetű hallgatók pedig a 10%-ának megfelelő, 11 650 Ft havi összegű rendszeres szociális ösztöndíjat kaphatnak. Ennél kevesebb a nekik megítélt támogatás összege nem lehet.

A halmozottan hátrányos helyzetű diákokat a felsőoktatási intézményben a Katapult Mentorprogram mentorai segítik. A mentorok már a tanév megkezdése előtt felvették a kapcsolatot a felvételt nyert hallgatóval, és az első naptól kezdve személyes segítőként vezetik be az egyetemi, illetve főiskolai életbe. Végigkálauzolták a campus épületein, segítettek a tárgyfelvételnél, folyamatosan segítene a tanulmányi ügyintézésrel kapcsolatos teendőikben és az esetlegesen felmerülő problémák megoldásában. A Mentorprogram az intézmények falain kívül közösségépítő programokat is szervez, ezek közül kiemelkedő jelentőségű az önkéntes munkaszervezés.

Az idei tanévben gyakornoki program is indul a Mentorprogramban résztvevő hallgatók számára, amelynek keretén belül az Oktatási és Kulturális Minisztérium is fogad hallgatót.

A hónap hírei • A hónap hírei

Nem baj, hogy cigány vagyok?

Orsós Géza és Kovács Attila álláshirdetésre jelentkezett. Orsós Géza roma, Kovács Attila nem. Egy rendhagyó kísérlettel jártunk utána, vajon hány álláshirdető tesz különbséget a jelentkezők között a romák körében gyakori vezetéknev hallatán.

Kísérletünk azt bizonyítja, erre a kérdésre még ma is gyakran „de igen” a válasz.

Dacára az erőfeszítéseknek, nem szűnt meg a diszkrimináció hazánkban. A megkülönböztetés tetten érhető az élet számos területén, így a munkaerőpiacon is. Ezzel magunk is szembesültünk.

Vörös Balázs átlagos fiatalember, akiről ránézésre senki se mondaná,

hogy roma származású. A Pécsi Tudományegyetem nagykanizsai kihelyezett főiskola andragógus képzésére járó diák vállalta, hogy segít a kísérletben – azt kutattuk, miként jelenik meg a diszkrimináció a zalai munkaerőpiacon.

A zalai álláshirdetések közül választottunk ki tizet. Ezeket Vörös Balázs felhívta, hogy származása egyértelmű legyen, „Orsós Géza” néven mutatkozva

be. Aztán a riporter következett „Kovács Attilaként” bemutatkozva – majd egybevetettük a kapott válaszokat. A módszer nem új, az Egyenlő Bánásmód Hatóság is alkalmazza, hasonló tesztekre tehát élesen is felkészülhetnek a hazai cégek.

– Jó napot kívánok, Orsós Géza vagyok Nagykanizsáról – segítőnk elsőként a Teupen Hungária Gépgyártó Kft.-nél próbálko-

zott. – Érdeklődnék, hogy jelentkezhetnék-e a meghirdetett lakatos állásra?

– Természetesen – reagált a vonal túlsó végén a hölgy, elsorolva a cég szakmai elvárásait, felvázolva a munkakörhöz tartozó juttatásokat is.

– És az nem baj, hogy cigány vagyok? – tette fel Balázs a nyulat a bokorból kiugrasztani képes kérdést.

A válasz: – Nálunk ebből soha nem volt probléma!

Ahol nem baj, ha a mukavállaló roma:
Rákóczi Zsolt, Egyesített Szociális Intézmény
Kállai Gyuláné: Ez egy nagyon felelősségteljes munka,
és büszke vagyok arra, hogy roma létemre nővéreként dolgozhatok
ebben a gyönyörű otthonban. Fotó: LD archívum

Mondhatnánk, ez így természetes, de később bebizonyosodott, hogy a diszkriminációtól még mindig nem mentes életünk. Hozzá kell tenni, hogy nem csak a romákat éri megkülönböztetés: számos hirdetésben olvasható nemi kikötés, tehát a munkaadó nem titkársági alkalmazottat keres, ahogy azt a törvény is előírná, hanem titkárnőt – kizárva tehát a férfiakat.

Balázs, mint Orsós Géza másodjára egy pultost kereső, a hirdetésben több adatot nem közlő vállalkozást hívott fel.

– Igen, jó számot hívott, nálam kell jelentkezni... Bocsánat, mit is mondott, hogy hívják?

– Orsós Géza.

– Elnézését kérem, de már felvettünk valakit. Talán ha pár nap múlva érdeklődne...

Kis idő múlva következett az ellenpróba.

– Persze, jó számot hívott, nagyon kellene egy pultos. Találkozzunk holnap, s akkor egyeztetjük a részleteket – hallottuk immár ugyanattól az ismeretlenségbe burkolózó hangtól. Később újságíróként bemutatkozva hívtuk fel a vállalkozót, de alig kezdtük el magyarázni a helyzetet, az illető megszakította a vonalat.

– Az a probléma, hogy Nagykanizsáról nehéz lenne megoldani az utazását – mentegetőzött a Zalakerámia Zrt. tófeji munkatársa Orsós Géza jelentkezése hallatán. Egy óra múlva ugyanő a szintén nagykanizsai Kovács Attilának már elmondta, hogy van lehetőség utazási hozzájárulásra is, esetleg a volánbérlet cég általi fizetését is meg lehetne beszélni, Zalaegerszegről pedig már van Kerámia-busz.

– Hangsúlyozni szeretném, cégünk elveitől nagyon messze áll a diszkrimináció. Az ominózus telefonbeszélgetés során egyik jelentkező sem lett elutasítva, mindkettőt személyes találkozóra invitáltuk. Ha diszkriminálnánk, ezt sem tettük volna, a fenti idézet véleményem szerint egy mesterségesen kiragadott rész a két beszélgetésből, amely félreértésekre adhat okot – mondta később érdeklődésünkre **Márton Péter**, a Zalakerámia Zrt. elnökevezérigazgatója. – Számos roma származású kollégánk van, bérben és körülményekben pontosan ugyanolyan juttatásokban részesülve, mint a többiek. Soha nem a származás alapján döntjük el valakinek a felvételét, arra nem is vagyunk kíváncsiak. Úgy gondolom, a nálunk dolgozó roma származású kollégák bármikor hajlandók igazolni, hogy mindez így van.

– Kedves uram, jöjjön el hozzánk, és beszéljen a kollektíva tagjaival! A kisebbségi társadalomból érkezett sok dolgozónk, kérdezze meg őket a fizetésükről, körülményeikről – reagált Orsós Géza „Nem baj, hogy cigány vagyok?” kérdésére a nagykanizsai Célpont áruház munkatársa. – Dolgozzon tisztességesen, becsületesen.

A zalaszentgróti Hotel Corvinusnál meghirdetett recepciós állásra jelentkező „Orsós Gézát” először egy másik szám felhívására kérték, ám ott sem talált illetékest. Végül az első számot újratárcsázva abban maradtak: másnap újra telefonál. „Kovács Attila” legelső próbálkozása sikerrel járt, tájékoztatták az állásajánlat részleteiről – igaz, ő sem volt megfelelő,

tekintve, hogy helyi munkaerőt kerestek. Erről később beszámoltunk **Szilágyiné Galács Zsuzsanna** igazgatóasszonynak, aki érdeklődésünkre elmondta: az ominózus délelőtti egy ideig olyan helyen tartózkodott, ahol nem lehetett elérni, ezért nem találta meg kísérletünk során az illetékest Orsós Géza.

Az ellenőrző hívások után röpké összegzést készítettünk: tíz álláshirdető céget értünk el, háromnál volt eltérés Orsós Géza, illetve Kovács Attila fogadtatásában. Harminc százalékos arány – rosszabbra számítottunk.

– Zalában nagyjából ugyanolyan a helyzet, mint az ország más megyéiben – jelezte érdeklődésünkre **dr. Gyarmati Edit**, az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH) munkatársa. – Tapasztalataink szerint jellemző, hogy a roma álláskeresők sok esetben el sem jutnak odáig, hogy bizonyítani tudják rátermettségüket. Hiába van megfelelő végzettségük, tapasztalatuk, akár még komoly szakmai gyakorlatuk is, már az első rostan kiesnek, már az állásinterjúra sem hívják be őket. Sőt, többször előfordul, hogy a cigányság körében gyakori vezetéknév hallatán azonnali, kategorikus elutasításban van részük.

– Számos módon küzdünk ellene, de tény, hogy a megkülönböztetés még mindig jelen van a munkaerőpiacon – ezt már **Pölöskei Jánostól**, a Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ nagykanizsai vezetőjétől hallottuk. – Szóban és írásban is felhívjuk a cégek figyelmét, hogy nem lehetséges a megkülönböztetés sem nemre, sem bőrszínre, sem vallásra tekintettel. Ezt a

foglalkoztatásról szóló törvény is deklarálja. Ennek ellenére észleljük, hogy a probléma fennmaradt, s mivel ellenőrizni vagy felügyelni nincs jogosítványunk, például tájékoztatással, szórólapokkal küzdünk ellene.

Gyarmati Edit hangsúlyozta: – Ha valaki úgy érzi, hogy megkülönböztetés érte, ne tétovázzon, azonnal értesítsen bennünket! A napok múlásával ugyanis egyre nagyobb az esély arra, hogy betöltsék az állást, márpedig akkor már nagyon nehéz bebizonyítani a munkáltató diszkriminatív hozzáállását.

Ahol sikerül bizonyítékot szerezni – esetleg a tesztelés útján –, ott elmarasztaló határozattal, abban akár 6 millió forintig terjedő pénzbírsággal is sújthatják a vétkest. Ötven főnél több személyt foglalkoztató állami intézményeknél kötelezően előírja a törvény az esélyegyenlőségi terv elkészítését is. Van aki úgy véli, nem csak büntetésre van szükség a diszkrimináció visszaszorítása érdekében.

– Ez a 30 százalékos eredmény jobb, mint az országos átlag. Ki merem jelenteni, más megyékben a cégek felénél tapasztalni lehetett volna a diszkriminációt – így **Teleki László**, országgyűlési képviselő, a kanizsai cigány kisebbségi önkormányzat elnöke. – Ezt a jelenséget sajnos nem lehet teljesen legyőzni, de a mértékét csökkenteni igen. Ehhez persze hatékony kormányzati és önkormányzati intézkedésekre, társadalmi tudatformálásra van szükség.

Az Universal sztárjai között...

Hiába kerestelek címmel készítette el bemutatkozó nagylemezét a *Belami együttes*. A 13 dalt tartalmazó korong az Universal Music Hanglezem Kiadónak köszönhetően június 18-án került a boltokba.

A Belami együttes Jászárokszálláson alakult. Az együttes tagjai – *Pál Béla* gitáros-énekes, *Pál Ricsi* billentyűs-énekes és *Farkas István* basszusgitáros – muzikus-családból származnak, s három éve zenélnek ebben a formációban. A *Hiába kerestelek* című album a stílus ismerői szerint az idei év egyik legnagyobb sikere lehet, hiszen a szerzemények sajátos hangzásvilágában a modern hangzású popzene keveredik a mulatók stílusával.

(Pannon Lapok Társasága)

Szigeti Ferenc
Fotó: Nyári Gyula

*Szigeti Ferenc*cel, a legendás Karthago együttes vezetőjével, az Universal Music Hungary művészeti vezetőjével – a fenti hír kapcsán – *Paksi Éva* beszélgetett.

– A Belami teljesen szokványos módon került hozzánk: Margó küldött egy demót. Az Universal a világ legnagyobb hanglezem kiadója. 64 országban vagyunk piacvezetők, Magyarországon is. Rengeteg demót ka-

punk, hetente 10-15 érkezik. Az én feladatom, hogy kiszekeláljam azokat, amelyek kezdetlegese és megtaláljam azt, ami érték.

– *Margó említette, hogy miután elküldték a CD-t, Ön pár nap múlva már hívta is őket. Ez mások esetében is így működik?*

– Nem jellemző. Akkor voltam olyan periódusban, hogy összegyűlt néhány CD

az asztalomon. Hetente egyszer-kétszer leülök és végighallgatom a beérkezett anyagokat. Az Universalnál demokratikus alapon próbálom a dolgokat intézni. Dönteni nyilván nekem kell, mert én vagyok a felelős a művészeti munkáért, de kikérem a kollégák véleményét is. Lejátszom nekik a beérkezett CD-eket, majd meghallgatom a véleményüket, ami természetesen nem mindig egye-

zik meg az enyémmel. Sokszor meg kell győznöm őket, de az is előfordul, hogy hagyom magam meggyőzni. Ez egy nagyon érdekes játék. A Belami demója mindenkinek nagyon tetszett, nem volt vita. Lejátszottam két-három számot, mindenki bólogatott, nagyon lelkesek voltunk, mert hitelek, eredetiek. Új és saját dalok voltak és nem kezdtek el a csipkés kombinét játszani, a szokásos lakodalmos szabványokat. Másnap már hívtam is őket telefonon. Margó vette fel a telefont és menedzserként jelentkezett be, nagyon aranyos volt. Pár nap múlva itt találkoztam velük a kiadóban. Helyesek voltak, szerények, meg voltak illetődve, hogy itt lehettek.

Nagyon fontosnak tartom, hogy minden zenekarnak legyen egy menedzsere, mert a zenésznek az a feladata, hogy zenéljen, énekeljen, gitározzon, doboljon, stb. Van olyan zenekar, ahol valamilyen tag a menedzser, mint ahogyan én is a saját zenekaromat menedzseltem, de a fiataloknál már nem baj, ha

van mellettük valaki, aki egész nap az együttes ügyeit intézi, és Margó ezt is tanulja az egyetemen. Agilis, szépen összetartja a csapatot. A találkozó után nagyon belelkesültem, szerintem kell egy ilyen színpont a hazai zenei palettára.

– *Azért ez kicsit olyan mint egy tündérmese. Megalakul egy együttes, elkészül az első demó, beküldik a legnagyobb kiadóba, ott látnak bennük fantáziát és szerződést kötnek velük.*

– Igen. Mások évekig várnak egy ilyen lehetőségre.

– *Ehhez kellett szerencse is, vagy valóban olyan tehetségesek, olyan újszerű amit csinálnak, ami eddig hiányzott a zenei piacról?*

– Egyrészt természetesen tehetségesek. De a tehetség nagyon sokszor még kevés, ahhoz még szorgalom is kell, kitartás, mert ez nem egy könnyű szakma. Az első buktatókon már túl vannak ők is, hiszen többször újra íratam velük a CD-re szánt dalokat. Miután ők romák, szerettem volna, ha jobban roma hangzásúak lettek vol-

na a dalok. Legyünk őszinték, a kiadónak egy CD kiadása elsősorban üzlet, másodsorban kulturális misszió. Nekünk meg kell találni a piaci szegmenseknél azokat a helyeket, lukakat, ahová be tudjuk illeszteni az együttest. Fontos, hogy legyen rock zenénk, legyen popzenénk, legyen mulatós, legyen slágerzene, próza, vers... Hogy több lábon álljon a kiadó. Talán szerencsénk is volt ilyen szempontból a Belami-nak, mert akkor épp nem volt mulatós zenét játszó jelentkező, illetve volt egykettő, csak nem voltak olyan jók, mint a Belami. Ők nagyon eredetiek, nem koppintásból dolgoznak, nem másokat másolnak.

Visszatérve a munkára: intenzíven dolgoztunk elég sokáig, mert mint már említettem, elég sokszor visszaadtam nekik az elküldött anya-

got, hogy még mindig nem jó. Legalább hétszer írták át, mire összeállt a végleges változat. Június 18-án jelent meg a CD. Nagyon nehéz most a munkánk, mert nincs már Dáridó, illetve van, csak nem erős csatornán. Amikor a TV2-n volt, akkor sokan befutottak a Dáridó kapcsán, hiszen egy kétmillió nézettségű műsorban szerepelni nagyon sokat jelent. Ez a lehetőség most hiányzik. Próbálkozunk, de Magyarországon kevés az a rádióadó, amely mulatós zenét játszik. Talán a Sztár Fm, de az országos rádiók nem, a Sláger Rádió sem. Nem tudom, hogy a Rádió C játszik-e, vagy működik-e még és ha igen, milyen a hallgatottsága. Elküldtük minden vidéki szerkesztőségnek a CD-t, de miután ezek általában magán rádiók, a saját döntésük, hogy milyen zenét játszanak.

Általában olyan csomagokat vásárolunk tőlük, hogy reklámot, vagy külföldi lemezt kapnak, cserébe pedig játszószák a dalainkat. Nagyon erős a nemzetközi repertoárunk, **Paul Mc Cartney**-től kezdve **Andrea Boccell**ig bezárva nagyon komoly sztárok vannak az Univeralnál és ebbe a családba tartozik most már a Belami is. Lehet, hogy ők azt gondolták, ha megjelenik a CD-jük, hirtelen sztárok lesznek...

– **Ők nagyon okosan látják a helyzetüket...**

– Igen. Ismerem ezt a periódust, én magam is művész vagyok, tudom, hogy mindenki türelmetlen. A művész azt gondolja, ha megjelent a lemez, akkor már sztár lettem. Nem, utána még rengeteg munka van. Van, hogy évekig dolgozni kell, lehet, hogy csak a második CD

hozza meg a sikert. Például a Váradi Roma Café már évek óta zenél, és csak most futott be igazán. A Belamiban fantáziát látok pont azért, mert kreatívak, meg tudják oldani, hogy új számokat írjanak, jóízű, amit csinálnak. Én szeretném, ha ilyenek is maradtak: frissek, lendületesek, újszerűek, vidámak, életigenlők.

– **Ezek szerint a Belami nem csak egy CD-s együttes...**

– Biztosítottam őket arról, nem számít, hogy az első CD hogy fog menni, nekik hosszú távú szerződésük van az Univeralnál. Nekünk most az számít, hogy minél inkább megismerjék őket, hogy tudjanak róluk. Fontos, hogy sokat játsszanak, vállaljanak el mindent, ha kell, még ingyen is, mert most valóban az a fontos, hogy az ország megtudja, hogy vannak.

PÁL BÉLÁNÉ, MARGÓ, AZ EGYÜTTES MENEDZSERE.

– Hogy honnan jött az ötlet, hogy együttest alakítsunk? Ricsikének már meg volt a szintetizátora, Bélának a gitárja, és egy szombaton ráért a család, és elkezdtek zenélni.

– **Miért volt a családban szintetizátor és gitár?**

– Mert ez egy roma családnál olyan természetes. Hegedűnk is van, Lórcika örökölte a nagyapjától. Az édesapám hegedűs és cimbalmos is. A férjem édesanyja primás volt és **Farkas Pisti** basszusgitáros szülei is zenészek voltak, ennek köszönhetően a zene szeretete természetes dolog az életünkben. Természetesnek tartottam azt is, hogy a 4 gyermekünket zeneiskolába járattassam, amelyet sikeresen el is végeztek zongora és gitár szakon. Szerintem nagyon kevés olyan cigány család van, ahol ne lenne valamilyen hangszer, és ahol ne lennének rendszeres örömmzenélések. Ez után a családi zenélés után jött az ötlet, hogy mi lenne, ha együttest alakítanának a fiúk. Később egy roma napon felleptek, Niki, a legnagyobb lányom is velük énekelt **Bódi Guszt**i dalokat, gyönyörűen. Akkora, de akkora sikerük volt. Jelenleg pedig Loretta nevű kislányunkkal szintén nagy sikereket érünk el. Ennek hatására buzdítottam őket, hogy jelentkezzenek a mezőkövesdi Ki mit tud? vetélkedőre, amit **Farkas Félix** szervezett. Akkor még nem saját dalokat játszottunk, de nagy sikerünk volt ismét, és első helyezést értünk el. Ezután jött a gondolat, hogy saját szerzeményekkel kellene próbálkozni. A férjem egy nap fogta a gitárját és elvonult a kisházába. Gitározott, írt, gitározott, írt. Rövid idő alatt 8 dalt írt, de csak akkor hallgathattuk meg, amikor mind elkészült. Amikor előadták a dalokat, el sem akartam hinni, hogy a férjem írta, annyira szépek voltak. Azokban a napokban jelent meg a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány kulturális pályázata. Egy demó kiadására pályáztunk, és nyertünk. A jászberényi Hangár Stúdióban, **Póc László** segítségével elkészítettük a bemutatkozó anyagot. Kész volt a CD, már csak kiadót kellett keresni. Rátaláltam az Universal Kiadóra, és miután Szigeti Ferenc neve ismerős volt a Karthago együttesből, felhívtam telefonon és elmondtam, hogy egy új amatőr együttes menedzsere vagyok, és nagyon megtisztelne bennünket, ha elküldhetné nekünk a cédénket és ő véleményét mondhatná róla. Nagyon boldog voltam amikor felhívott és azt mondta, hogy nagyon jók a dalok és minél hamarabb szeretne velünk találkozni.

Nagy lázban voltunk, hogy találkozhatunk vele. Azt nem lehet elmondani, hogy mennyire kedvesen fogadott bennünket. Végtelenül szerencsések vagyunk, hogy vele hozott össze bennünket a sors.

Június 18-án jelent meg a CD. Amikor megkaptam a protokoll korongot, nem tudom elmondani azt az örömet, amit éreztem. Ehhez hasonlót csak akkor éltem át, amikor megszületett a kis unokám. Sírtam örömben.

Întri Universal scseji...

Jábá csé ám kutát, òj numilje lu kîncsisi sê o fâkut *Belami*. Kîncsisi káré äsz 13 lá Universal Music Hanglemez Kiadó or fâkuta în ánu áztá în június 18, dâ átunse äsz sâ în boltâ.

Belami în Jászárokszállás o szfát uná. Triins äsz áise – *Pál Béla* sinyé kîntâ sâ zsakâ pâ gitár, *Pál Ricsi* kîntâ sâ zsakâ pâ billentyű sâ *Farkas István* sinyé zsakâ pâ basszusgitár – jé dâ în siljéd dâ lutás äsz, sâ dâ tri ej lucscsésé ásá uná. Jábá csé ám kutát, kîncsisi dâ mulc aminy ásá szâ vegyé, kit hâ-l mój buny pacsé szâ fijé în ánu áztá, kâ dâ nu ásá szunâ kum numá jé scsijé szâ fâkâ sâ în jé äsz sâ áje pâ káré áku fásé dâ szunát în kîncsis dâ nuntâ.

(Pannon Lapok Társasága)

kâpâtâny, în szâptâmînâ 10-15 vinyé. Áme lukru äj kit szâ áflu pâ éje káré äsz buny, sâ szâ szkot áfârâ káré nu äsz buny.

– *Margó o zîsz, kit dâpâ äje kînd or mánât pâ kîncsisi, tu pâ nyiszkej zî má sâ äj csimáta pâ jé. Áztá sâ lá álci ásá fâs?*

– Nu bás. Átunse ásá o foszt bás, kit o

Ku *Szigeti Ferenc* sinyé álu Karthago äj omu hâl mój máré sâ álu Univerzál Music Hungary – pântu scsutu áztá áise szusz – o szfâtâjit ku jâl *Paksi Éva*.

– Belâmi ásá o kirilit lá noj kâ álci: Margó o mánât o demó. Universal äj în lume-cará unu dâ în hâl mój máré. 64 lumé äs csény innencsé ku lukrunyi. Sâ în lume dâ ungur. Mulc demó

vinyit uná nyiszkej CD pâ mászám. O szâptâmînâ o dátâ o în daâ rîndurj sâd zszosz, sâ ljé áhud sé o vinyit în lontru. Lá Univerzál ásá fâk lukru, kit toc pacsé szâ zîkâ sé gângyescsé. Jo zîk sé trâbujé sé nu, dâ dâje tot întréb sâ pâ álci sé gângyescsé dâ kîncsis. Zsok zszosz sé o vinyit în lontru CD sâ ljé întréb, dâ jescsé kînd jé nu ásá áhugyé kum

jo, nu nyé egyeziny. Dâ mult rîndurj mult trâbujé szâ szfâtâjész, szâ în kregyé sé jo zîk, dâ jescsé sâ ásá, kit jo ápuks dâlâ jé, sé jé zîsé. Áztâ bunâ zsukurijé äj. Álu Belami demó lá toc lo-j plâkut, nu ány szfâgyit. Ám zsukat zszosz daâ-tri kîncsis, toc fâse ku kâp, ro ku vojé ány foszt, kâ fârsé bényé or foszt. Naâ kîncsis or foszt, álu jé sâ nu or kizdilit szâ zszasé pâ kumbino, escse csár álör o foszt. Pâ ált zî má sâ csimám pâ jé. Ku Margó ám szfâtâjit, ro drágâ äj re. Pâ nyiszkej zîljé má áise nyé ány áflât lá noj. Drág or foszt toc, o cârâ szpârijet, kâ áise äsz

Trâbujé szâ fijé lá toc szinyé lucscsésé o áfelâ om káré ljé fásé pipárosi, ljé katâ lukru, kâ álu lutás äje äj lukru kit szâ lucsâszkâ, nu ált. Jescsé áfelâ kînd o lutás fásé áztâ, kum sâ jo pâ ánosztru fâk, dâ lá tînyér nu äj báj dâkâ jescsé áfelâ om, káré fásé totu lukru álu lutási, sâ Margó sâ áztâ

învâcâ în iskulâ. Bényé lukrâ, bényé cînyé uná pâ lutási. Dâpâ nyé ány áflât, fârsé máré vojé ám ávut lá jé. Trâbujé szâ fijé sâ áfelâ în lumenyi.

– *Dâje áztâ áfelâ äj kâ válo puvâsztâ. Szfâtâ unâ kupiji, fásé o demó, pâ äje mînâ lá há mój máré kiadó, ákulo ásá vegyé kâ bunâ äj sâ fásé ku jé pipáros.*

– Dâ. Álci mult ej áscsáp-tâ pâ áztâ.

– *Lâ áztâ o trâbujit sâ nurok, o ánume ásá bényé sâ no zsakâ, séfel inkâ nu o foszt?*

– Pâ o párcsé fârsé bényé fásé. Dâ áztâ în mulc rîndurj pucîn äj, trâbujé sâ mult lukru, dâ áztâ nu äj usur lukru. Pâ há dâ zelső sé äj ro má jé or mérsz, kâ dâ mulc rîndurj ám szkrije-ta ku jé pâ ált kîncsisi. Pântu kâ jé bájás äsz, ás ávut dâgînd. kit sâ în kîncsis szâ áhugyé ásá. Szâ finy gyirépt, álu kiadó kânti lukru áztâ dâ bány szfâtâ-

jescsé, dāpā āje dā aminy. Trābujé szā áflāny pā eje lok, hungyé pā escse kīncsi pucsény szā bāgāny. Trābujé szā fijé sigogye lá noj sé numá jescsé in lume-cárá... Pā mulc pisor trābujé szā sztājé kiadóu. Darā sā nurok o ávut Belami, kā bás átunse nu any ávut kīncsis dā nuntā, māj bényé any ávut, dá nu áfelá buny ká jé ká Belami. Jé ásá lucsescsé, áfelá kīncsis ár séfel nu fásé ált.

Szā āc szpuj, mult any lukrát, kā dānu in mult rīndurj o trābujit járā szā fākā kīncsisi, kā dānu nu or foszt tot sā tot buny. Darā sā in sápcse rīndur or szkrisz járā, pākīnd ásá or rāmász. Június 18 o foszt gátá. Gro āj áku, kā dānu nu āj Dá-

ridó, o jescsé, dá nu ákulo hungyé mulc aminy o vegyé, o áhugyé. Kīnd pā TV2 or foszt átunse repé or ázsunsz kunuszkut mārē, sinyé ákulo o foszt, kā daā millio dā om o vāzuta. Áztá áku dānu nujé. Nyé sirkāny dá in lume dā ungur dābe jescsé áfelá rádió, káré kīncsis dā nuntā ár zsuká. Darā Sztár FM, dá nu āj in tatā lume, Sláger rádió nu dā. Nu scsu kit Rádió C jescsé o māj sā dākā jescsé átunse zsakā áfelá kīncsis sā kic om āl áhugyé. Any mánát hungyé gogyé pā CD, dá dānu toc jé szīngurā ās áflā áfelá pā káré jé árē dāgīnd. Jescsé áfelá rádió ku káré ásá fāsény kit sā jo āj da sévá pāntru kā jāl zsakā kīncsisi

ánasztrā. Farcsé mulcīns āsz má lá noj, dālā **Paul Mc Cartney** pīnā lá **Andrea Bocelli** mārē aminy āsz lá noj lá Universal sā áise āsz sā Belami. Pacsé fi āje gāngyescsé, kit dākā o vinyit áfārā kīncsisi, átunse jé má farcsé kunuszkut or fi...

– *Jé farcsé ku firé vegyé áztá lukru...*

– Dá. Kunoszk jo áztá bényé, sā jo in trā áztá kusztu scsu, kit farcsé nu árē dobā szā áscsápcse. Ásá gāngyény, kit dākā o vinyit áfārā kīncsisi, átunse má nyé kunascsé sinyi gogyi. Nu, dāpā āje māj farcsé mult lukrā āj. Pacsé fi māj sā mult āj trābujé szā lukré sā darā csár daālje CD o fi dā kunuszkut. Véz sā Vá-

radi Roma Cafē dā mulc ej zsakā, dá csár áku āsz kunuszkut nu dā mult. Belami pacse szā fijé mārē, jo vād in jé, numá szā rāmījé toc áfelá kum áku āsz, ku firé, ku vojé, ku lukru.

– *Átunse Belami nu āj csár o CD lutás...*

– Jo ljām zīsz, kit nu āj bāj kum o tresé há dā zelso CD, lá noj pā mult án lok árē, lá Universal. Lá noj áku āje trābujé, kit māj mulc sā mulcīns szā kunascsé pā jé, szā scsi jé dā jé. Trābujé mult szā zsasé, hungyé gogyé, hungyé csāmā pā jé, dākā ásá trābujé átunse sā in sinscsé, kā áku āje trābujé kīt lume szā scsi jé kit jé āsz.

PÁL BÉLÁNÉ, MARGÓ SINYÉ FÁSÉ LUKRU LU LUTÁSI:

– Dā hungyé any gāngyit szā fāsény lutási? Lu Ricsike má o foszt szintetizátoru, lu Béla gitáru sā o szīmbātā or ávut dobā sā or kīzdilit szā lucsászakā.

– **Dā sé o foszt in siljéd szintetizátor sā gitár?**

– Kā áztá ásá āj lá siljéd dā bājás. Sā lutā ávény. Lorcika o kápātata dā lá mosuszo. Tátá áme sā lucsescsé sā cimbalmuzescsé. Sā álu bārbátum tátaszo lutás o foszt, sā **Farkas Pisti** sinyé basszusgitáros sā áluj pārinici lutás or foszt sā ásá, kit noj plāsāny pā lucsálá dā áise vinyé. Ásá sā āje bényé o foszt kit pā 4 kupijm in áfelá ískulā ám dusz, hungyé áztá or invācát, or szfārsīt bényé pā zongora sā pā gitár. Ásá gāngyész, kit pucīn áfelá siljéd jescsé, hungyé nu ár fi válo lutā, sā nu ár lutā dā in vojé áljé. Dāpā lucsálá áztá in siljéd any gāngyit, kit ár trābujit szā sztāny unā. Dāpā āje any kīntāt sā pā o zī dā bājás, ákulo sā fātām o kīntāt dālā **Bódi Gusztí**, kīncsis, farcsé mīndru kīntā. Áfelá mārē vojé any fākut, kā farcsé. Áku mágá ku Loretta fātāny pācāny ásá. Pāntru áztá j-ám zīsz lu kupijim, kit szā mergā in Mezőkövesd, hungyé o foszt Ki mit tud? pā káré **Farkas Félix** o fākut. Átunse inkā nu áfelá kīncsis zsuká pā káré jé or szkrisz, dá sā ásá jé or szfārīt hāl dā innencsé, ákulo. Dāpā áztá any gāngyit ásá, kit ár trābujé szā kīntāny pā eje, káré csár ánosztu āsz. Bārbátum o zī o ápu kátá gitárus sā o mérsz in szobā. Gitáruze, szkrije, gitáruze, szkrije. Pucīn dobā o trikut sā 8 kīncsik o szkrisz, dá csár átunse nyo lāsāt szā ljé áhuzīny, kīnd gátá or foszt. Kīnd l-or kīntāt pā kīncsis, nyis nu ám inkrézut, kit bārbátum l-or szkrisz, áfelá mīndru or foszt. Kunvá in zīljé eje o vinyit áfārā álu Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázata. Any dát pipárosi in lontru pā o demó lemez sā any kápātata. In Jászberény any fākuta ku ázsutaré álu **Póc László**. Gátá o foszt CD, áku má numá áfelá lok o trābujit, hungyé l-ár dá áfārā. Ám áflāta pā Universal Kiadó sā álu Szigeti Ferenc numilje dā in Karthagó kunuszkut o foszt, ljām siret, kit szā pot szā mīn lá jāl sé any fākut sā szā áhudā, sā dāpā āje szā zīkā sévá dá noj. Farcsé bukuraszā ám foszt, kīnd m-o csimát szusz, sā o zīsz kā āj plásé dā kīncsisi, sā szā nyé áflāny āje árē dāgīnd.

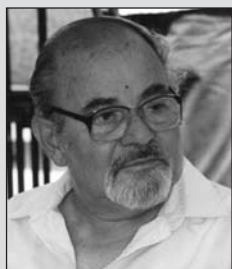
Frikā mārē ávény, kit nyé ony áflā ku jāl. Nyis nu scsu szā szpuj, kit ku séfel bunā mēs ny-o ápu kát pā noj. Farcsé mārē nurok ávény, kā ku jāl ny-o ádusz unā kusztunyi.

Június 18 o foszt gátá CD. Kīnd ám kápātata, nyis nu scsu szā szpuj bukurijem há mārē. Áfelá átunse szīmcem, kīnd o ánuszkut unokám. Plīnzsem dā bukurijé.

Fordította: Varga Ilona

Farkas Kálmán

Gyökerek

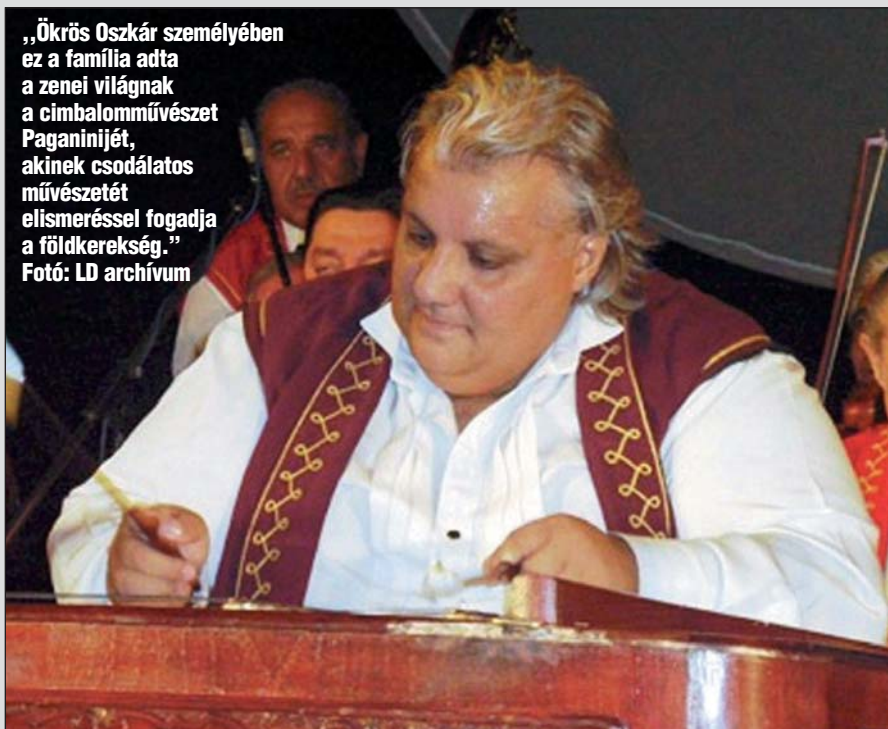
Apámat keresztvíz alá Kenderesen tartotta Szalóczi János és neje, Majzik Rozália. Erről tanúskodik a Kenderesi Római Katolikus Egyházban kereszteltek anyakönyve, amely szerint apám, Farkas Kálmán 1875. március 31-én született. Apja Farkas András, anyja Lázók Julianna. Nagypapám vitéz nagybányai Horthy Miklós őfőméltósága, Magyarország egykori kormányzója Tiszaroff-Tiszabő melletti birtokán, Kakat-pusztán volt kovácsmester. A keresztelést Nyeste Mihály rk. plébános végezte. A kenderesi anyakönyvben szerepel 1848-as dátummal, egy Farkas András nevű gyermek születésének bejegyzése, aki az életkort tekintve lehetett az apám, Farkas Kálmán apja. Anyjaként Farkas Rozáliát jelöli az egyházi okirat, az apát nem. Keresztanyja Erczl Ida kisasszony volt.

Ezen egyházi iratok tanúsága szerint az apám zabigyerékként született. Anyai ágon Palóc-földön éltek őseim. Innen űzte sorsa az Alföldre, pontosabban Törökszentmiklóstra Ökrös László nagypapám. Itt rakott fészket, itt alapított családot a palóc roma muzsikusként. Anyai nagyanyámat nem ismertem, nem is hallottam róla. Apai nagyanyám létét is homály fedi. A vén palócnek két lányáról tudok: egyik az anyám, Ökrös Mari, a másik Ökrös Júlia, az én Julcsa néném volt.

Ebből a Farkas-Ökrös fészekaljból származik az a família, amelynek gyökerei visszanyúlnak a Csisznyikóba. És mindkét ágon olyan erőteljes sarjakat hajtott, amelyek ország-világ előtt mind a mai napig bizonyítják: e roma família a tehetségek bölcsője. Tanúsítva általuk azt is, hogy nem a származás a meghatározó. Bár génjeink, érzékeny lelki világunk predesztinálnak tehetségeink, képességeink kibontakoztatására. Ökrös Oszkár személyében ez a família adta a zenei világnak a cimbalomművészet Paganinijét, akinek csodálatos művészetét elismeréssel fogadja a földkerekség. Érdekes, hogy a családban különösen a cimbalom volt az a hangszer, amely varázslatba ejtette a fiú nem-

zedéket. A sort az iskolát teremtő anyai nagybátyám, Ökrös András nyitotta meg. Ezt folytatta fia, András. Julcsa néném fiának, Csibinek, cimbalmosi karrierjét a II. világháború szakította meg, de a fogságból hazakerülve folytatta. Julcsa néném másik fia, Ökrös László, kiváló nagybőgős volt. Ökrös Jósának, az öccsének a zenekarában játszott. Ám a két fiából az egyiket, Lacit már alig négy-öt éves korában cimbalomhoz állította. Téglát rakott a lába alá, így érte fel a kisfiú a cimbalmot. Az első nótákra, akkordokra Duzsu, az apja tanította meg, aki cimbalmozott is. Kétségtelen, hogy a legna-

„Ökrös Oszkár személyében ez a família adta a zenei világnak a cimbalomművészet Paganinijét, akinek csodálatos művészetét elismeréssel fogadja a földkerekség.”
Fotó: LD archívum

gyobb sikert, karriert Malvin néném fiának, Ökrös Oszkárnak a fia, Oszkár érte el, aki a világhírű 100 Tagú Cigányzenekarnak a kitüntetett művésze. Apja, az öreg Oszkár is primás és festő.

A pisze kontrás Lázók Tibor és Annuska nővérem frigyének eredménye a két tehetséges jogász unoka dr. Lázók Tibor és dr. Lázók Anikó, aki a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés hivatalának nemzetiségi referense. Ökrös Mari termékeny roma asszony volt. Tizennégy gyermeket hozott a világra. Ebből maradtunk néhányan: Károly, Malvin, András, Anna és jómagam.

Károly bátyám azt a Rác Ilonát vette nőül, aki szakajtónyi gyerekekkel áldotta meg. Ebből maradt életben és nevelkedett fel tisztességben, becsületben Magdolna, Ilonka, Éva, Tibor, Attila, Oszkár és Ibolya. Életútjuk titkainak feltárása és nyomon követése egy újabb szociográfiai vállalkozás forrása lehetne. A roma családok férfi centrikusak. Ahol felismerik a tanulást, a képzést, a kitörés fontosságát, ott a lehető legtöbb áldozatra képesek. Különösen a fiúk karrierjének megalapozásában. És ez elsősorban az iskoláztatásukra vonatkozik. Tibor, a legidősebb elvégezte az agrártudományi egyetemet, agrármérnöki oklevelet szerzett. Hosszú évekig irányította Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik legnagyobb gazdaságát, a Dombrádi Petőfi TSZ-t. Szeretett nagyszájú, csupa szív öcsémtől, Attilától nemrégiben vettünk búcsút Nyíregyházán, az Északi temetőben. A tehetséges középiskolai tanár urnáját takaró márványtáblán a következő olvasható: „*Oldozz fel, hogy lehunyhassam / végleg rajtad felejtett szemem.*”

Öcsénk, a markáns, szikár gondolatokat sugárzó lelketű költő, Oszkár szülte e sorokat az *Oldozz fel!* alkotásában. Hasonló fomátumú felfedezettje és reprezentánsa ő az irodalomnak, mint a másik Oszkár, Ökrös a zeneművészetnek, pontosabban a cimbalom virtuozitásnak. A tehetségek sorában illik megemlíteni Farkas András híres, világot járt cigányprímást, Bandi bátyám fiát is. A terebélyes Farkas-Ökrös családfa más sarjairól nem azért nem szólok, mert érdemtelenek lennének rá, csupán azokat emeltem ki, akik egyéni tartásukkal, helytállással, képességeikkel, kitartásukkal különösen bizonyítottak; a többiek fölé nőttek. Kiemelkedtek a sorból, s néhányan közülük, mint a két Oszkár, kimondott tehetségek.

Valamennyiük gyökere a Csisznyikó. Itt üzték gondjaikat őseik, itt küzdöttek a mindennapi betéví falatért, innen vezettek az utak az egyetemi katedrákig, a világ-sikerekig, a parnasszusig, a kávéházak füstös úri világáig, a cselédházakig, s ide tértek meg, ide jöttek vissza vigasztalódni vagy bánkódni, soha nem felejtve a forrást. Ha a Bihari út végénél a gledicsia bokrok melletti ösvényen jobbra befordulsz, a Csisznyikó kellős közepébe jutsz. Jobbra, az első takaros kis cserepes, szépen művelt kertés házban a szúrós tekintetű, fekete bajszú roma Suki Sándor bácsiék laktak. Egy ideig Malvin néném első férje – Zsiga Andrást követően – cigánybíró is volt. Szomszédjában élt családjával az előzvegyült Póli néném Bandi és Ottó fiával, s két gyönyörű lányával Zsuzsikával és Pólikával. Unokatestvéreim voltak. Pólika öngyilkos lett. Kútba vetette magát. Nem ő volt az egyedüli olyan cigánylány, aki hiába kereste a kitörést abból a cigányvilágból. Nem talált magához illő férjet a roma fiatalok között, s így inkább véget vetett életének. Gyönyörű, arányos alabástrom teste az enyészete lett. Értelmetlen tettét pillanatnyi elmezavarodottsággal próbálták magyarázni. Öngyilkossága hosszú időre felkavarta a Csisznyikó nyugalmát. T. Aranka, a másik cigány szépség, csaknem hasonló sorsot szánt magának. Végülis odaadta magát egy bohókás roma fiúnak, aki hosszú évekig epekedett utána. Szépsége megkopott, mosolya eltűnt, s kiszáradt, mint a kóró.

A Csisznyikó szívében, a Kígyó utcában vegyesen éltek cigányok és nem cigányok. A jobb oldali sorban Póli nénémnek a szomszédsága a süket Kulcsár Erzsébet néniék voltak. Pirított tökmagot árult. Sokszor kiült a kapu elé a küsszékre, és pörölt Dara valamelyik rosszal-kodó kölykével, akik a szomszédjukban éltek. Mellettük, egy kis cserepes házban újabb magyar családok laktak. Kulcsár Kálmán bácsi és a veje, Kulcsár József. Kálmán bácsi órákat reparált, ezzel kereste a betéví, veje suszter volt. Szegényesen megélt a cipők javításából. Velük szemben állt öreg nádfedeles házunk, ahonnan kirepültünk. Mögöttünk lakott Pöre Jani és családja egy agyonhasznált viskóban. Ezt követte Julcsa néném házacska, melynek utcára tekintő ablakszeméi alig voltak magasabbak a föld szintjénél. Az épülethez az udvar felé ragadvány részeket húztak, amelyekben több roma család élt. Ebben az utcában lakott Suki Tóni bácsi, a kiváló brácsos. Rátarti roma volt, Horváth Gyula bátyám bandájában játszott. A legmódosabbak a tollal kereskedő Lóléék voltak, akiknek a fiából, Jóskából prímást képeztek. Nekik volt az első rádiójuk a Csisznyikóban a cigányok közül. Amikor cigányzenét sugárzott a Kossuth, akkor a készüléket kitétték az ablakba. A Horthy-világban a kávéházak, éttermek, kocsmák esténként hangosak voltak a cigány muzsikától. A Csisznyikó muzsikos roma családjai öt-hat zenekart is kiállítottak, s mindnek volt helye. Rangos, tornácos házban lakott Gyula bátyánk, a prímás, a mindig zsörtölődő Ilka nénném. Mivel nem volt gyerekük egy lelencest vetek magukhoz. Nevükre írárták, s az öreg prímás próbálta tanítani. Nem sok sikerrel. Géza velem járt iskolába, de azt is inkább kerülte. Hogy mégse maradjon kenyér és hangszer nélkül, a nagybőgőhöz állították. Erre a sorsra jutott sok, roma zenész családnak az a fia, akit botfülűnek tartottak. Jó lesz nagybőgősnek – mondták. A zenekarok nyáron, a hűvös délutánokon a nagyobb portákon próbáltak. A paraszt cigányok napszámba jártak. Fillérekből, összekoldult élelmekből tartották a családot. S lehetett bármilyen csóró, kilátástalan a holnap, a felserdült fiúk és lányok mindig kaphatók voltak egy kis dilizésre. Ott gyülekeztünk esténként a Klein-kocsma-bolt sarkán és trióban, kvartettben énekeltük a legújabb slágereket, amelyeket a moziban hallottunk.

Sok cigánytelephez hasonlóan a Csisznyikó is kiszenvetde magából azt a néhány kiváló muzsikust, értelmiségi romát, akikre felnéztek a többiek, és büszkék voltak rájuk. Ilyen hatalmas lombozatú fa a Farkas-Ökrös família is. Egy a sok közül Magyarországon.

Farkas Kálmánt az orgona-, zongora-, harmóniumkészítő és javító mestert három napig virrasztotta a Csisznyikó népe. Életében, nótájában megjósolta, hogy árok partján fog megpihenni. Ott alussza örök álmát a Török-szentmiklósi Római Katolikus temető sarkában, a drótkerítés mellett. Kőkereszt jelzi. Már kiforgatták volna sírjából, ha meg nem váltom 1992-ben. Mellette pihen szelme, Ökrös Mari, akit tizenhat évesen szöktetett meg.

Örökbe hagyom rátok. Órizzétek sírjukat, órizzétek és tápláljátok a lángot.

**Csisznyikói cserepek
1998**

MCKSZ

Az egy évvel korábban zajló vérvataros október – akkor ellenforradalomnak ítélt – eseményeinek nagyszámú roma résztvevője alaposan és nyomatékosan ráirányította a pártállam vezetőinek figyelmét a hazai cigányság tarthatatlan helyzetére. A fegyveres harcot kiváltó okokról szóló párthatározatban ugyan nem került említésre, de tisztában voltak vele. Ezt ékesen bizonyítja, hogy a társadalom megbékítése, az indulatok lecsillapítása (a megerősödés, a konszolidáció) érdekében már 1957 nyarán több miniszteriális szervezet is napirendjére vette a „cigány-ügyet”. A Munkaügyi Minisztérium két

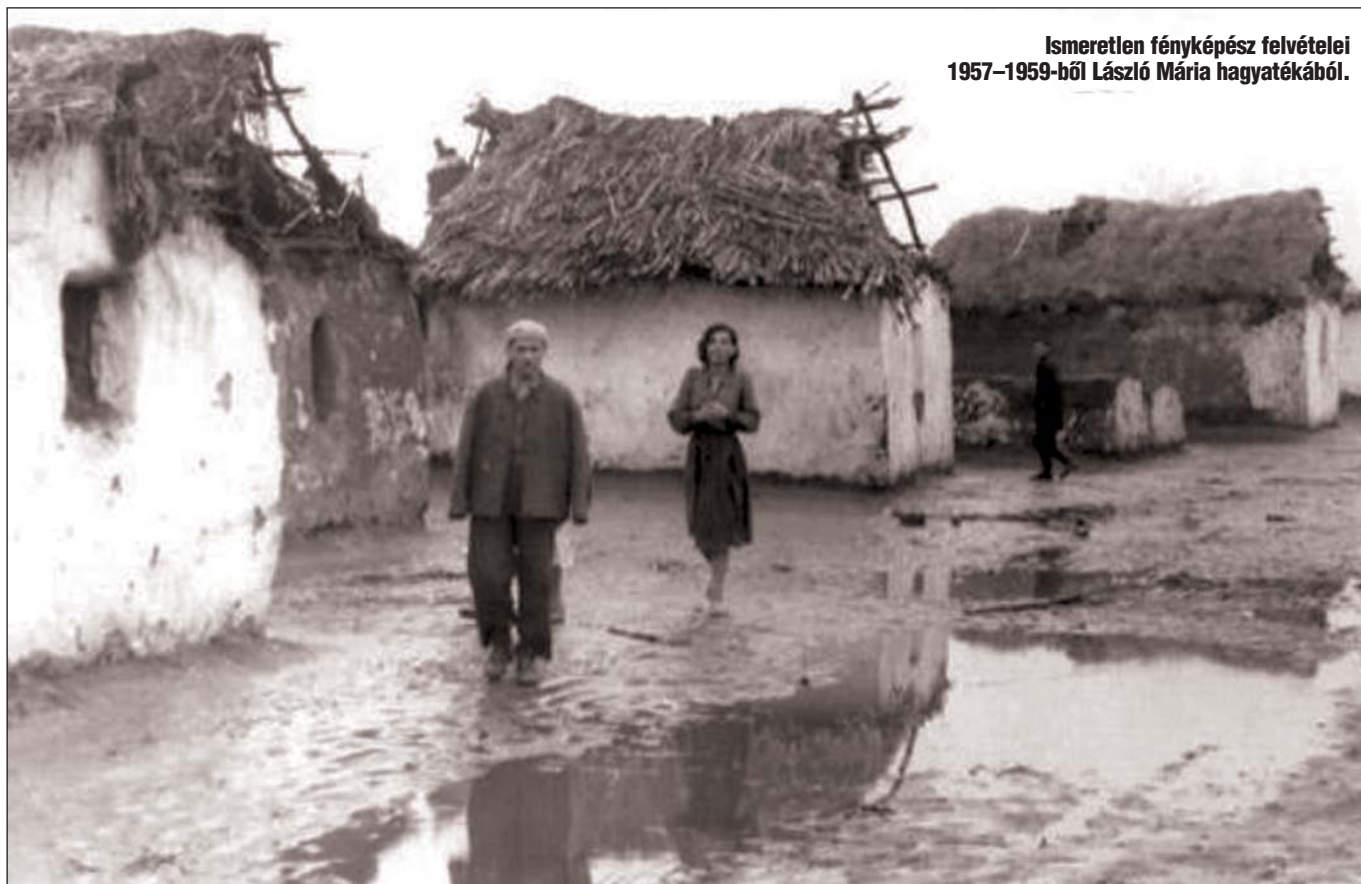
munkatársa, **Pogány György** és **Bán Géza** „A magyarországi cigányság helyzetéről” címmel 1957 októberére készítették el a jelentésüket. Négy területen javasoltak intézkedéseket: a faji előítéletekkel szembeni határozott fellépésben; az iskoláztatás fokának javításában; a rendszeres és állandó munkalehetőségek biztosításában; illetve az emberhez méltó lakáskörülmények megteremtésében jelölve meg a legfontosabb feladatokat. Fontos észrevételük volt az is, hogy a propagandában erőteljes és félre nem érthető lépéseket kell tenni a hatalmukkal visszaélő hatósági közegek esetében... Ugyanakkor az említett dokumentumukban azt is ki-

fejtik, hogy a cigányság a Magyarországon uralkodó és akkoriban kizárólagos marxista tantétel szerint nem érte el a nemzetiséggé válás szintjét, így nem is kell mesterségesen nemzetiséggé fejleszteni őket.

Nyár elejétől egy másik tárcánál is komoly egyeztetések zajlottak. A Művelődésügyi Minisztérium (MM) Közművelődési Főosztálya kapta feladatul, hogy vizsgálja meg: célszerű-e, s amennyiben igen, miként lehetne egy a magyarországi nemzetiségi szervezeteihez (a magyarországi délszlávok 1945-ben alakult, a románok és szlovákok 1949-ben létrejött, illetve a németek 1955-ben engedélyezett demokratikus szövetségei-

hez) hasonló, de – mivel a romaság nem nemzetiség – pusztán kulturális jellegű cigány szövetség létrehozása.

Hasonlóra már a forradalom előtt is történtek kezdeményezések, éppen a cigányság részéről. Két éve e rovatban, egyedüli sajtótermékként emlékeztünk meg a **Járóka Sándor, Oláh Kálmán, Lakatos Vince, Toki Horváth Gyula és Pécsi József** cigány zenészek beadványáról, amelyben az említett kitűnőségek már 1955 novemberében a cigányság bevonását kérték a „szocializmus építésébe”. Levelükben ezen túlmenően a cigányoknak az alapvető kulturális javakból való megfelelő részesülése, illetve írni-olvasni tanulási

Ismeretlen fényképész felvételei
1957–1959-ből László Mária hagyatékából.

lehetőségük biztosítására szólították fel a kormányzatot. 1956 januárjában pedig a szintén zenész cigány családból származó **László Mária** fordult beadvánnyal a Minisztertanácshoz (akkoriban így hívták a kormányt). Ő már kifejezetten egy nemzetiségi szövetség létrehozását kezdeményezte „a cigány néptöredék” számára. A cigányok – az egyébként országszerte siralmas, még a többségi lakosságnak is nehezen elviselhető – átlagosnál messze rosszabb életszínvonala kapcsán nemcsak gazdasági, hanem politikai és kulturális életszínvonal-emelést sürgetett. (Már akkor is harcosan és hihetetlenül bártan szállt síkra a hatósági, tanácsi és rendőrségi visszaélésekkel, túlkapásokkal szemben.)

„Magyarországon kb. 200 000 cigány él szétszórva, csaknem minden faluban megtalálhatók. Általában az jellemző, hogy a legnyomorúságosabb körülmények közt, a legelmaradottabb lakásügyi, egészségügyi és műveltségi színvonalon élnek. Jellemző, hogy 90-95%-uk analfabéta. Nem végeznek állandó rendszeres munkát, máról holnapra tengetik magukat, jó részüknek nincs lakásuk, egy számottevő részük állandóan vándorol. Életkörülményük a legminimálisabb egészségügyi követelményeknek sem felel meg. Életviszonyaikból következik, hogy a társadalmi törvényeket, az erkölcsi szokásokat és a fennálló rendeleteket semmibe veszik. A cigányokkal a bünygi és rendőri hatóságok foglalkoznak legtöbbször. Mindezek következménye, hogy a társadalom tudatában a cigány aljas tolvajnépség, akiket csaknem mindenki megvet.

Nem népi demokráciánk bűne ez, hozzátartozik ahhoz az örökséghez, ami a

múlt bűnös embertelen társadalmából ránk maradt. Erőnközt, lehetőségünkhöz mérten segíteni kell, hogy a cigányok emberhez méltó életre térjenek és hasznos tagjaivá váljanak társadalmunknak. Nehéz feladat, mert évszázados elmaradottsággal és nem kis társadalmi előítéllettel kell megküzdenünk.” Ezzel a szándékoltan hevenyészett és elnagyolt helyzet-elemzéssel kezdődik az az 1957. augusztus 26-án kelt előterjesztés, amelyben a Kulturális Főosztály a Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége (MCKSZ) létrehozására tett javaslatot a Művelődési Minisztérium, s azon keresztül az ország vezetésének.

Olyan szervezet engedélyezését kérte, amely kettős jellegű, mivel intézményként a MM felügyelete alatt működne, a tárca költségvetéséből biztosítanák az ehhez szükséges költségeket, de ugyanakkor a Haza-fias Népfront tagjaként a többi engedélyezett magyarországi társadalmi szervezethez is kötődne. Néhány bekezdéssel korábban azonban egy harmadik jelleg megfogalmazása is helyet kap, amely – talán véletlenül „melléfogalmazva”, vagy több korábbi változat sikertelen összefüzlése nyomán – az igazi önszerveződés irányában is nyitva felejt egy ajtót. (A zenész cigányok élművészeit – nyilván leginkább a korábbi beadványozókat, mint a cigányság krémjét, előértelmiségét – kívánták ily módon is megnyugtanni.)

„Miután nagyon sokoldalú, bonyolult feladatokat kell megoldani, szükséges létrehozni egy szervet, amely összefogja, irányítja a cigányok problémáinak megoldását, és a cigányok között szervezendő széles körű mozgalmat (kiemelés

tőlem - H.S.) saját problémáik megoldására. Több kiemelkedő személyiség is van a cigányok között, pl. **Rácz Aladár**, több népi zenekar vezetője, akik világhírnévre is szert tettek, akik segítenének a munkában.” – olvasható a javaslatban.

Az előterjesztést még október közepén megtárgyalta, és előterjesztésre alkalmasnak találta a minisztérium. Október 15-ei hatállyal a legfontosabb személyi kérdésekről is döntöttek. László Máriát, „aki már eddig is sokat foglalkozott a cigányok problémáival, ő maga is cigány és magas műveltségi fokon ismeri a cigány-nyelvet és a cigány-kultúrát” kérték fel (nevezték ki) a szövetség vezetőjévé (függetlenített, azaz főállású titkárává), s őt bízták meg az előkészítő munkákkal is. A későbbi alapszabály szerint elvileg egy függetlenített főelőadót két függetlenített előadót (egy gazdasági vezetőt, egy adminisztrátori hivatalsegédet) és egy sofőrt, valamint négy tiszteletdíjas (meghatározatlan munkaidejű, feladatorientált) bizottságvezetőt alkalmazhatott a szövetség. Valójában azonban a kezdetekkor mindössze három főre rúgott ez a létszám. A létrehozott egyik bizottság a cigányok munkába állításának kérdéseivel (Munkaszervező bizottság); a másik az iskoláztatási és kulturális ügyekkel; a harmadik a romák egészségi és szociális állapotának javításával, valamint az ez irányú felvilágosító munkával (Egészségügyi bizottság); a negyedik pedig a „cigányok letelepítésével” foglalkozott. Az egyes, legalább héttagú bizottságok létszámát tizenöt főben maximálták. Tagjaira a kinevezett titkár tehetett javaslatot, de azt a minisztériumban a nemzetiségi szövetségek felügyeletét ellátó osztálya

hagyta jóvá. A szavazati joggal rendelkező tagok egy részét közvetlenül az illetékes állami szervek delegálták, így akár a szövetség vezetését megkerülve is megszervezhető volt bármiféle szavazattöbbség. A bizottságok vezetőit is a Nemzetiségi Osztály jelölte ki. Érdemi döntési és hatásköröket nem rendeltek a szervezet mellé. Gúzsba kötve kellett tehát megkísérelni a táncot.

A Művelődési Minisztérium miniszterhelyettesi értekezlete ilyen feltételekkel mondta ki 1957. október 26-án (ötven esztendeje) az MCKSZ létrehozását. Annak érzékeltetésére, hogy már az első pillanatban is mennyire gátak közé szorított volt a korlátozott örendelkezés, s hogy a megfogalmazott örendetés célok és a megvalósítás való-ságos szándéka között milyen széles szakadék húzódott, érdemes felidéznünk az az év decemberében formába öntött alapszabály két rendelkezését.

A cigány kultúra életben tartására és fejlesztésére hivatott szervezet alapokmányának 1.§-a úgy rendelkezett, hogy a szövetség működése során csak külföldi kapcsolatainál és a különlegesen zárt életmódot folytató cigányok között, a származási eredet kutatásakor, s ha ez szükségesnek látszik: a művészi munkákban használhatja a cigány nyelvet. A szövetség egyébként egyetlen hivatalos nyelveként a magyart határozta meg. Mai fejjel kézenfekvőnek látszik, hogy egy sajátos kultúra őrzésére létrejövő szövetség önálló, önazonosság-tudatot erősítő jelképrendszert vezet be, különösen ha – mint akkor, s ebben az esetben – a képviselni szándékozottak igen magas hányada írástudatlan. Az MCKSZ alapszabálya azonban a szövetség pe-

csétjének meghatározása-
kor úgy zárta le ezt a lehe-
tőséget, hogy „középen egy
szabad térségben ötágú
csillag”, s az alatt a szerve-
zet neve jeleníti meg a
szövetséget a hivatalos ira-
tokon.

A szövetség feladatai
közé sorolták a forradalom
leverésétől hatalmon levő
Magyar Szocialista Mun-
kaspárt politikájának cigá-
nyok közti ismertetését
(értsd: népszerűsítését), a
széleskörű nevelőmunkát,
amely révén a „cigányok a
népi demokratikus állam-
rend (értsd: proletárdik-
tatúra) hasznos tagjává vál-
nak”, de a cigány szövet-
kezetek létrehozásának elő-
mozdítását is. A szövetség
a megyeszékhelyeken me-
gyei cigánybizottságokat
szervezett, amelyekbe az
állami szervek, az
MSZMP, a tömegszerve-
zetek (a Nőtanács, a Vörös-
kereszt, a Kommunista If-
júsági Szövetség, a Szövet-
kezetek Országos Szövet-
sége, a Szakszervezetek
Országos Tanácsa stb. helyi
alapszervezetei) a Megyei
Tanács és a cigányok is
egy-egy tagot küldhettek
be. (Tetszik érteni? Cigány-
bizottság eltörpülő arányú
cigány részvétellel! Hát így
festett a cigány érdekkép-
viselet az 1950-es évek vé-
gén.)

László Mária vezetésével
a szövetség azonban igye-
kezett a végsőig kihasz-
nálni csekélyre szabott – de
még így is minden koráb-
binál nagyobb – lehetősé-
geit. A Munkaügyi Minis-
tériummal közösen feltér-
képezte az általános mun-
kakötelezettség és teljes
foglalkoztatás korában is
betöltetlen, betanított mun-
kásokkal is ellátható mun-
kaköröket, különösen a
csoportosan végezhetőkre.
Ezzel összefüggésben ter-
vezetet dolgoztak ki –
mintegy előkészítve a 60-
70-es évek építőipari in-
gázó munkásainak foglal-

koztatását – a távolabbi
lakóhelyekről érkező mun-
kások szállás- és étkezte-
tés-kérdéskörének kezelé-
sére, a cigányok munka
melletti szakoktatására.

Az iskoláztatás terén a
legfontosabb felmutatható
eredmények a roma írástu-
datlanság felszámolására
indított tanfolyamok, ille-
ve a háború előtti elemi és
az az utáni általános iskolai
oktatás közötti év- és tan-
anyagtartalmi különbségek
áthidalására szolgáló úgy-
nevezett „évjárat egyenge-
tő” oktatás, valamint a cso-
portos foglalkoztatási hely-
színeken zajló felnőttkép-
zés szervezésében mutat-
koztak.

Mindezek igazi és tartós
változatokat indítottak.
(Olyanokat, amelyeknek a
szövetség későbbi felszá-
molása sem vetett véget.)

A kellő központi támoga-
tottság híján, illetve a tehet-
ségkutatáshoz kevésbé
idő s az önálló sajtó, kiadó
hiányában, akadtak ügyek,
amelyekben nem sikerült
eredményre vergődni. „Cé-
lunk, hogy végre megte-
remtsük az eredeti cigány
irodalmat, zenében, prózá-
ban egyaránt” – ez bizony
csak írott malaszt maradt.
Eddigi ismereteink szerint
nem készült el az a 14 ol-
dalas kiadvány sem, amely
a szövetség működését lett
volna hivatva ismertetni.
Hiába igyekeztek trükkös-
ködni a megfogalmazással:
„Eredeti és helyes nyelvün-
ket, szótárunkat, ha nem is
kívánjuk ezt tanítani, de a
tudományos intézetek szá-
mára elkészítjük.” – így
sem kaptak esélyt a cigány
anyanyelv(ek) rögzítésére.

Fontos és hasznos kezde-
ményezésnek bizonyultak
viszont a cigány zenészek
körében indított – „a kotta-
olvasási analfabétizmus”
felszámolását célzó – tan-
folyamok.

Az egészségügy és szo-
ciálpolitika területén átfogó
vizsgálat indult a cigány-

telepek körülményeinek
feltárására, különös tekin-
tettel az illemhelyekkel és
ivóutakkal való ellátottsá-
gára. Lépéseket kezdemé-
nyeztek az anya- és csecse-
mővédelem kiterjesztésére,
a tehetetlen és egyedülálló
öreg romák helyzetének fe-
lülvizsgálatára, javítására
is.

László Mária azonban
ennél jóval szélesebben
értelmezte feladatát, s a
kulturális szerepkörön túl –
a cigányság egyetlen szer-
vezete vezetőjeként – ér-
dekvédelmi szerepkörre
tört. Sorozatosan fellépett a
hatósági visszaélések, a ci-
gányság alaptalan rendőr-
ségi zaklatása, kényszer-
lakhelyre költöztetése (in-
ternálása) ellen. Ezért aztán
1958 végén le is váltották.

Utódja, a makói cigány-
sorról elszármazott mező-
gazdasági munkás, napszá-
mos majd katonatiszt, **Fer-
kovics Sándor** lett, aki még
1960 októberében (X. 27-
én) is azzal kezdi a szövet-
ség munkájáról szóló jelen-
tést, hogy hosszan panaszkod-
dik a László Máriától
örökölt – s menesztésében
döntő szerepet játszó – ál-
lapotok felsorolásában.
(Mellesleg, ennél jobban
semmi sem tudja kidom-
borítani az érdekvédelmi
feladatfelfogás igényének
létfajosságát, megalapo-
zottságát.)

„1959. január hótól a
Szövetség vezetésével bíztak
meg. A személyi változások
után a nagy ügyfélforgalom
miatt mindjárt munkánkat
érdemben végezni nem tudtuk,
mert mindennemű problémák-
kal jöttek a Szövetséghez.
Megyei vándorlások voltak
nagy százalékban bírósági,
internálási ügyek és egyéb
más személyi, illetve ér-
dekvédelmi problémákkal.”
László Mária nem egyszer
felvállalta a panaszosok
képviselését, az ütközést is
– az új vezetés azonban
már „oda irányította az il-

letőket, ahol ügyüket ér-
demben tudták intézni”, va-
gyis elzárkózott a panasz-
soktól, mivel ezek az ügyek
„a Szövetség dolgozóinak
nagy idővesztést okoz-
tak”.

Ugyancsak Ferkovics
emlékezik így: „A felettes
hatóság utasítása alapján
azt kaptuk feladatul, hogy
személyi és egyéb apróbb
ügyekben az intézkedése-
ket csökkentjük és fokoza-
tosan építsük le, mert így
eredményesen dolgozni
nem tudunk. [...] ne érde-
védelmi alapon dolgoz-
zunk, ami addig a Szövet-
ségben megszokott volt.”

A legdöbbenetesebb az
az eszmefuttatás, amelyet
az említett jelentésben ek-
ként rögzít a Magyarországi
Cigányok Kulturális
Szövetsége vezetője:
„Megtévesztésre ad okot a
Kulturális elnevezés..., mi-
vel sokakban azt a téves
hitet kelti, hogy feladatunk
a cigánykultúra hagyomá-
nyainak ápolása és terjesz-
tése, cigányegyüttesek,
kulturcsoportok szervezé-
se, szerepeltetése. Tehát je-
lenlegi szervezeti formánk
alkalmatlan nemcsak a
helytelen elnevezés miatt,
hanem azért is, mivel sú-
lyunk, hatáskörünk, el-
lenőrzési és felügyeleti jo-
gunk sincs.” (A szövetség,
amely már a cigány kultúra
sikeres felpezsdülést hozó
munkáját sem tekinti fela-
datának, vajon milyen célt
szolgál.) A későbbiekben
Ferkovics egy újabb pa-
naszából az is kiderül, hogy
a felettes hatóság „minden
apró napi ügyekbe bele-
szól, mindent engedélyhez
köt és így önállóságunk
nincs biztosítva”.

Az ily módon jellegtelen-
né és okafogyottá tett szer-
vezetnek már csak alig
több mint fél éve volt hátra.
1961. június 20-án az
MSZMP Politikai Bizott-
sága cigánypolitikai hatá-
rozata kimondja: „A Ma-
gyarországi Cigányok Kul-

turális Szövetsége nem alkalmas arra, hogy a cigányság átnevelésében jelentős szerepet töltsön be”, ezért – noha informálisan egy országos társadalmi bizottsággá történő átszervezéséről döntenek – valójában megszüntetik az MCKSZ-t. Ekkorra már a cigányság tiltakozásától sem kell tartaniuk. Éppen az említett szervezet utolsó két éve bizonyította be, hogy megszűnésével nem sok kár éri őket.

A politikai szerepvállalás nyomtalanná vált, a gazdasági és kulturális tevékenység viszont tartósabb hatású lett. Sok kis településen erősödött fel a cigány öntudat, s derült ki a helyi romákról, hogy tehetségesek, hogy van saját kultúrájuk. Csak néhány példát ragadunk ki ezek közül. Alsószentmártonban 1957-ben a cigányok külön termelő szövetkezetet alakítottak, amely azonban rövid életűnek bizonyult, az ugyanebben az évben tizenhét taggal létrejött csobánkai cigány szegkovács kisipari szövetkezet azonban 1970-ig képes volt az önálló működésre.

A Bonyhádon megalakult 42 fős cigány kultúrcsoport öt éven keresztül járta a környék falvait és városait a saját maguk által összeállított zenés, táncos, irodalmi műsorukkal. Ötvenszer adták elő például a „Cigányvajda lánya” című zenés színjátékot. Eredeti cigánydalokból és táncokból álló műsoruk is volt. A feljegyzések szerint négy táncospárral és két férfi táncossal léptek fel. 1957-ben **Martin György** tánckutató Porcsalmán és Nyírvasváriban kutatta fel s rögzítette a cigány táncagyományokat. Utóbbi helyen e tánc-kincs megőrzésére alakult meg rövidesen a Nyírvasvári Cigány Együttes. Bedőn és Mátészalkán is

együttst szerveztek a cigányok. Szolnokon (ahol egyébként a helyi Cigánybizottság egyetértésével a városi tanács egy cigánybírónak is megbízást adott) cigány női énekkar alakult. László Mária 1957-1959 között fotósorozatokat készített és készíttetett a telep-i cigányok, a faluszei cigánysorok lakás-, valamint életkörülményeiről. (Felvételeinek nagy részét ma a Néprajzi Múzeum Roma Gyűjteménye őrzi.)

1958-ban megjelent az első nagy nyilvánosságnak szánt cigány népmesegyűjtemény. Az Európa Könyvkiadó a „Népek meséi” sorozatban adta közre a **Bar-tos Tibor** által gyűjtött „Sosemvolt Cigányország” című cigány szegkovács történeteket, de innen datálódik **Ámi Lajos**, a híres szamosszei cigány mese-mondó ismertsége is. A magyar értelmiség érdek-

lődése is mindinkább a romák felé fordult. Ezekben az években kezdte meg **Vig Rudolf** a cigány népdalok gyűjtését, ekkor írta **Erdős Kamill** első cigány tárgyú tanulmányait. 1959-ben az ország első cigány folklórfesztiválját is megrendezik Budapesten. Ugyanaz év novemberében – részben a bicskei járási könyvtár anyagából, részben a fehérvári Vörösmarty Megyei Könyvtár ajándékként átadott könyvekből – 181 kötetből álló fiókkönyvtárt nyitottak meg a bicskei cigánytelepen, a Péróban, ahol akkor mintegy 800 cigány lakos élt kedvezőtlen szociális körülmények között. (A működni kezdő Cigány könyvtár népszerűségére mi sem jellemző, hogy már 1960 I. negyedévében 215 kölcsönzéssel büszkélkedhetett.)

A sok kezdeményezésből a legtöbb hamar elsorvadt,

de az MCKSZ kulturális erjesztő ereje tovább élt. Aki az iménti felsorolásnál, Bedőt olvasva felkapta a fejét, büszke lehet magára. Az a **Choli Daróczi József** származik onnan, akinek **Lakatos Menyhért**tel, **Kovács József Hontalannal** és **Péli Tamással** történő színre lépésével a 70-es évek derekán megjelent az igazi cigány értelmiség, s kezdetét vette a lassú, de annál szívósabb igazi roma „kulturális forradalom”.

A fél évszázaddal ezelőtt létrehozott Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége rövid, felemás, de kudarcai s nyilvánvalóvá lett zsákutcás kísérletei ellenére (vagy talán leginkább éppen azzal) igen fontos lapot írt tele a hazai cigányság történelemkönyvében.

Hegedűs Sándor

Hegedűs Sándor

NÉPEK KONYHÁJA

Chey-Bert Gyula, a magyar származású világhírű étkezéskutató – a genfi Kommunikáció- és Motivációkutató Intézet igazgatója, a Gasztronómiai Világtanács tisztségviselője – egykor igen fontos kutatási felfedezésre tett szert. A több nemzedék óta Amerikában élők étkezési szokásain bizonyította, hogy a nemzeti kötődésből legtovább a konyhai műveletek hagyományozódnak. Rég elfelejtett – később visszaigazolt – származások nyomára jutottak, amikor a család megszokott ételeit, illetve annak elkészítését vizsgálták. Kiderült, hogy

az elkülönült történelmi tudat, de a nyelv elvesztését is túléltek a legfontosabb ételek, a fűszerezési szokások, sőt néha még a tálalási különbségek is. Ez érthető is, ha belegondolunk. Sokszor egész életünkben a nagyanyai sütemények íze kavargat a szánkban. Gyerekkorunk, anyánk készítette leve-seinek, mártásainak, vasárnapi-ünnepi különlegességeinek íz-émlékeit szeretnénk megidézni aggá aszalódva is. A megsárgult papírszeletekre, kézzel írt receptek, az eltanult mozdulatsorok szakácskönyveknél többet érő kincsek. Évről-évre a hajdani karácsonyunkat próbáljuk újjáteremteni... a vacso-raasztal mellé

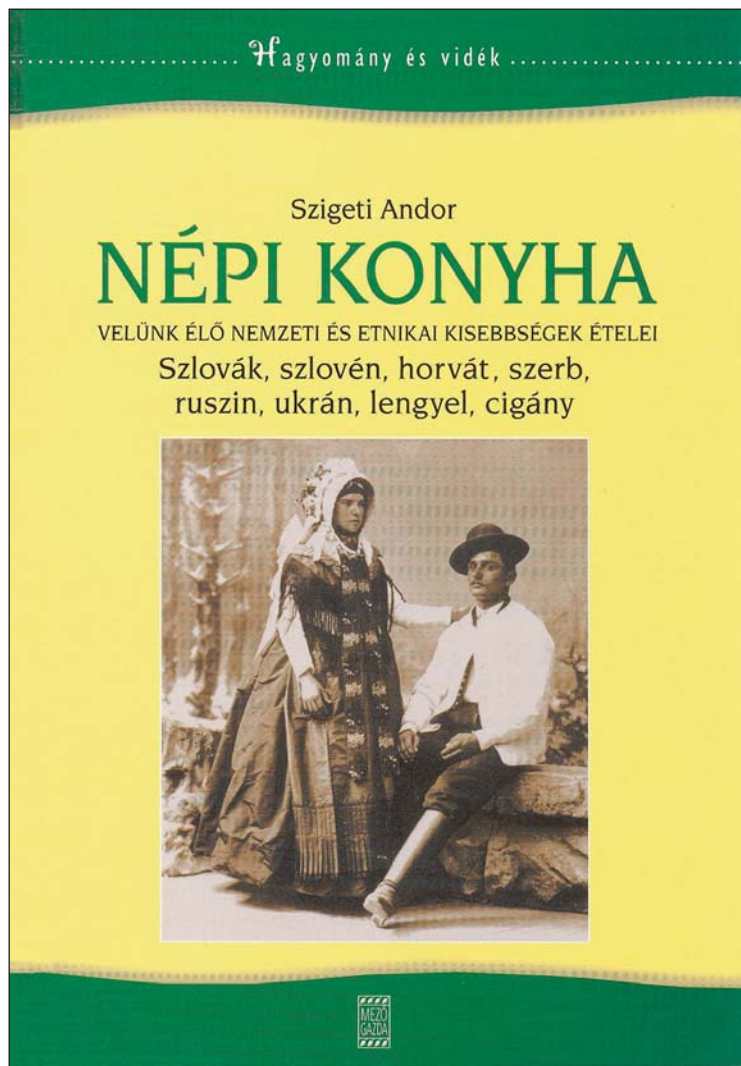
ülve is. Több tiszteletet tehát az étkezmestereknek, a konyhában szorgoskodó asszony-kezeknek!

Szigeti Andor, akinek legújabb kötetikre, „*Velünk élő nemzeti és etnikai kisebbségek ételei*”. A „Népi konyha” sorozat e legújabb darabjai a Mezőgazda Könyvkiadó gondozásában jelentek meg az idén. Szigeti nem ismeretlen a hazai tudományos életben sem. Szakácskönyvei igazi kultúrtörténeti csemegének számítottak eddig

is. A palócok, a matyók, a bodrogköziek, a Felső-Tisza vidékiek, a hajdúságiak, a nyírségiek és a sárréti konyháiról, a hansági, göcseji, dunántúli, tiszántúli s inneni tájak ételeiről megjelent igényes kötetei a tudós rangjára emelték: a Magyar Néprajzi Társaság is tagjai közé fogadta. A Gasztronómiai lexikon egyik szerkesztőjeként is jegyzett, idén 86 éves szerző mostani könyvei, a valóságos ikrek születéséhez hasonlóan – időben kissé eltérve egymástól – látták meg a nyomdagépszegélyt. Előbb a szlovák, szlovén, horvát, szerb, ruszin, ukrán, lengyel és cigány konyhát ismertető szakácskönyv került a polcokra, ami Szigeti Andor tizenötödik önálló kötete. (A másodikban, ami már szintén kapható, a másik öt hazai nemzetiség ínyesmesterségét dolgozza fel.)

Nem tudni, hogy miért pont így lett kialakítva a nemzetiségek két csokrá. Csak azt látni, hogy nem ábcérend, lélekszám, vagy területi elhelyezkedés volt a rendezőelv. Leginkább a nyelvrokonságra gyanakodnánk, ám akkor nem a cigánynak, hanem a bolgárnak kellene ebben könyvben helyet kapnia. Így ugyanis a teljes hazai szlávság lenne összevethető benne. Cigány szempontból viszont a görög, a szerb, a román, a horvát és valamelyest a – törökös hagyományokkal terhelt – bolgár népi konyhaművészet lenne érdekfeszítő társítás, hiszen vándorlásaik során e nemzetekkel kerültek tartósabb kapcsolatba. (Persze, ha erre vágyunk, az is megoldható, csak a másik – most nem ismertett – könyvet is át kell lapoznunk.)

Az egyes nemzetiségi fejezeteket közel ugyanazon logika mentén szervezte alfjezetekké a kiadó. Minden kisebbség magyarországi jelenlétének kezdetétől vezetnek végig az olvasót egy rövid történelmi vázlat segítségével. Ezt egy-egy, az étkezési kultúrát és étkezési szokásokat bemutató rész egészíti ki, így módon készítve elő fon-

tos háttérismeretekkel a receptközléseket.

Így történik ez a cigányok esetében is. Két és egynegyed oldal foglalkozik a múlttal, majd két oldal az étékkészítéshez, negyedfél az étkezéshez kapcsolódó szokásokkal. A magyarországi cigány csoportok közül egy felsorolás erejéig – **Rostás-Farkas György** „Ősi cigány mesterségek” (!) című könyvére támaszkodva – említést kapnak a „lovárok, a masharók, a churárok, a colárok és a beások”, illetve egy másik mondatban a „rabszolgafelszabadítás révén a nyelvük alapján oláh és beás néven ismert csoportok”. (A cigány történelemben járatosak jól tudják, hogy az oláh cigányok nem román anyanyelvűek, hiszen nem a nyelvük, hanem érkezésük iránya alapján ragasztották rájuk ezt a megkülönböztető jelzőt. Ez a tévedés nem itt, és nem először fordul elő – más munkákból ollózva került ide – mint a közvélekedésben tartósan meggyökeredezett téves eszme.) A legnépesebb hazai roma populációról, a hazai cigányság kb. kétharmadát-háromnegyedét kitevő romungro – kárpáti cigány közösségekről ugyanakkor szó sem esik. (A kis létszámú hazai vend- és szinti romák is említetlenek maradnak).

Mindezek tükrében különösen fájó hiányosságnak hat, hogy a magyarországi cigányok régi és magyar ételeiből készült válogatás sem a területi, települési elhelyezkedést, sem a jól elkülönült csoportok hagyományait nem tükrözi a maguk sokszínűségében. Míg a horvátoknál 30 nevesített településről származó 109 receptközlés olvasható (a bácskai, Dráva-menti és mohácsi szokásoktól, a Mura-, illetve Dráva-menti és somogyi horvátokon s a bunyevácokon át a gradistyei horvátokig, valamint a bosnyákokig minden jelentős magyarországi horvát népréteget megidéz a szerző), addig a romák esetében elenyészett ez a buzgalom.

Mindössze a Pest megyei oláh cigányok szerepelnek 11 étellel (mindegyik egy **Bódi Zsuzsanna**-könyvből került átemelésre). Ezen túl egy fábiánházi ételközlés (**Rézsműves Melinda** adta korábban két helyen is közre), egy rác-kevei (**Bódi Zsuzsanna** tanulmányából került ide), s egy nagykanizsai (**Nyári Józsefné** receptje), valamint két tiszabői húsétel szerepel. Utóbbiak eredete a melléjük rendelt utalószám ellenére is kimaradt a forrásközlésből. Eredeti receptközlés **Varga Istvánné** szabolcsi

módra készült töltött káposztája is, de közelebbit nem tudhatunk meg a hölgy lakóhelyéről. A forrásjegyzeteket másutt is nagyon pongyolán kezelték. Szinte minden nemzetiségnél kimaradt egy-két, számmal jelzett hivatkozás. A cigány receptrészben a tíz önálló és kilenc ételleírást felesben a könyvbe származtató 29-es, a három tételt adó 45-ös számmal jelzett forrásközlés felejtődött ki a felsorolásból. (Később, beleolvasva a receptek kenyérszövegébe – a magas közlésszám miatt egyébként is sejtett – **Csemer Gézá**tól találni a Habisztiből származó idézeteket, így alighanem egyértelműen felfedhető az egyik titok nyitja.)

Baj van azonban néhány étellel is. No, nem a lóhús- és a varjú-leves, a sündiszno- s az ürgesülttel. Ezek valaha valóban cigány ételek voltak. Csakúgy, mint a mélyszegénység hozta szükség okán, olcsón beszerezhető – másnak értéktelen – vágási, vágóhídi „hulladék”. A disznóméhéből készült hucurapörkölt, a párolt és sült tehéntőgy, a zsigerpörkölt, vagy a sült bika-heré. (Más kérdés, hogy a többi nemzetiség gangos ételsorai közt kissé mintha szégyenpadra kerülnének. Nincs ok azonban a pironkodásra, hiszen az ezen – mások által megvetett – alapanyagokból élvezhető ételt varázsló egykori roma asszonyok mestersegtségűsége igazán megér minden elismerést.)

Bajom azzal van, ha a bundás zsemlyét – miként itt is megtörténik – különleges cigány ételnek állítják be. Ott volt ez, s ma is ott van minden szegény család konyháján: cigányén, magyarén, szerbén, németén is. A csongrádi tájakon gyűjtött cigánygyerek elnevezésű sült tésztának pedig – úgy vélem – nagyjából annyi köze van az igazi cigányokhoz, mint a barátfüleként emlegetett magyar lekváros dereglyének a szerzetesek hallószerveihez, vagy a mackósajtnak a brummogáshoz. Más tájegységeken is készítik e süteményt (jómagam például magyar családoknál, Zemplénben ettem ilyet). Lenti környékén a lekváros gombócot is cigánygyereknek nevezik, állítólag azért, mert „kulimájszos”. (Egyébként, ismerve a cigányok gyermekeikkel kapcsolatos lelkületét, különösen nehezen hihető, hogy saját ételüket cigánygyereknek nevezzék el.)

Van sok recept azonban, amelyek olvastakor minden apróbb hibát elfelejt az ember, mivel még a nyál is összefut a szájában.

A zöldséges lebbencsleves, a birsalmás bableves, a cigánytúró, a káposztás lecsó, a krumplihurka, a mátrai (juhtúrós) cigánygomba, a lecsóban főtt töltött paprika és a töltött oldalas is különleges ízvilágot sejtet, mindenképpen kóstolást kíván. Megérnek egy-egy feltalálási kísérletet. Könnyen lehet, hogy megkedveljük valamelyiket (esetleg nyomára jutunk valami régi ételmének), s beépülhetnek családi menüsorainkba. Elhatározom: a tyúkos káposztát és a lángelítőt is feltétlenül ki kell próbálni, hiszen megmelengeti a szívemet, amikor felfedezem a forrásjegyzékben, hogy ezek bizony folyóiratunk, a *Lungo Drom* 1995–1998 közötti évfolyamaiból kerültek a kötetbe. Jól megférnek közöttük, nem kerültek rossz társaságba...

Több vallás ír elő szertartásos étkezéseket az év bizonyos – más-más – napjaira. Az öt világűrészbe szétszóratt sokvallású, ezerszokású cigányságnál nem él ilyen közös hagyomány. Pedig akár lehetne is. Az év egy bizonyos napján kötelességszerűen elkészíthetnék a legrégebbi, és egykor a vándorlás és üldöztetés közepette legáltalánosabb cigány főtt és sült tésztákat: a lángelítőt, a cigánybodagot, a bokolyit (punyét). Néhány falat közös elfogyasztása mellett emlékezhethetnének legrészebben az ismeretlenségbe vesztet ősökre, akiknek évezredes számkivetettsége, rossz vagy jó sorsa Indiától a mostani hazáig vezetett. Akiknek – írásbeliségük nem volt, s az egykori anyanyelvet is sokan elhagyták – ma már csak ezek az áthagyományozott cigánykenyerek, tészták a legkézzelfoghatóbb hagyatékuk.

Szigeti Andort nemes buzgalmaért feltétlenül becsülni kell, töretlenül lehet tisztelni. Olyan vállalkozásba kezdett, amibe előtte még senki. Vele, s ezzel a kötetrel letette a magyarországi összehasonlító konyhatudomány, az interetno-gasztronómia alapjait. Amikor **Hannibál** eldöntötte, hogy elefántjaival és hadinépével átkel az Alpokon, aggályoskodó emberit azzal nyugtatta: „vagy találunk utat, vagy csinálunk egyet”. Szigeti Andor az utóbbira vállalkozott, nehéz helyzetet teremtve mindazoknak, akik majd a meghaladására törnek.

* * *

Könyvei minden jelentős könyvesboltban megtalálhatók.

„A fejekben kell elsősorban rendet tenni.”

A Szolnok Megyei Jogú város Önkormányzata a városban élő halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi rétegek életésélyének javítására, különösen a cigány lakosság társadalmi és gazdasági integrációja, a kisebbségi identitás megőrzéséhez szükséges feltételek biztosítása és a megvalósuláshoz szükséges legszélesebb körű társadalmi konszenzus kiépítése és fenntartása érdekében hozta létre a Szolnok Megyei Jogú Város Romaügyi Integrációs Munkabizottságát. A Munkabizottság önálló jogi személyiséggel nem rendelkező társadalmi szerveződés, amely munkájával és tevékenységével törekszik a szolnoki cigány származású polgárok társadalmi integrációját elősegíteni. Kiemelt figyelmet fordít a város és kistérségi területfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, gyermek- és ifjúságpolitikai, egészségfejlesztési, környezetvédelmi szempontokra, a környezet- és település-rehabilitációra, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására, valamint az európai uniós tagságból eredő követelményeknek való megfelelésre. A munkabizottság működéséről, konkrét feladatáról Vincze Lajos, a bizottság elnöke beszélt.

– A munkabizottság 2004-től működik és egy hosszú egyeztetési folyamatnak lett az eredménye. Magát a szervezetet a Jász-Nagykun-Szolnok megyei közgyűlés hozta létre a polgármester előterjesztése alapján és a közgyűlés hatalmazta fel a munkabizottság delegáltjait, a meghívott szervezetek körét. A munkabizottság működésének kezdetétől én irányítom ezt a szervezetet. Anno a rendőrség delegáltjaként kerültem ide, de a meghatározó mégis az volt, én úgy gondolom, hogy romológiát hallgattam, illetőleg végeztem. Bölcsészdiplomás romológia szakos vagyok. Van némi rálátásom, szakmai ismeretem és nem kevés elkötelezettségem ebben a kérdéskörben.

Az integrációs munkabizottságban a város valamennyi olyan szervezete benne van, akik valamilyen feladatkörrel bírnak. Benne vannak azok a cigány érdekképviseleti szervezetek, civil szervezetek, egyesületek, akik bármilyen vállalt feladattal rendelkeznek a

cigány kisebbséget érintően. A kisebbségi önkormányzat képviselteti magát és lekiismeretesen részt vesz ebben a munkában, rendkívül aktív kezdeményező volt az előző ciklusban is és most is.

A program tulajdonképpen a Szolnok városában élő hátrányos társadalmi rétegek életésélyének növeléséről szól, tehát nemcsak a cigányságról szól ez a történet. Nem tudom, hogy jó dolog-e, hogy a Roma Integrációs Munkabizottság elnevezést kapta ez a munkaforma, vagy éppen árt ennek a

történetnek. Többségi oldalról nézve valószínűleg árt egy kicsit, hisz a társadalom elég jelentős része előítéletes, elfogult. Nagyon jól tudjuk, ha cigány dolgokról beszélünk, akkor inkább elzár-

különböző olyan intézmények, akiknek azért nagyon-nagyon komoly eszközrendszerük van, esetlegesen befolyásuk, személyi kapcsolatuk, tőkékük, azért ott vannak és részt vesznek ebben a munkában. A munkabizottság egy koordináló, egy javaslattevő, egy programalkotó, mondhatnám azt is, hogy pályázatfigyelő, forráskutató, és általában a társadalmi összefogást, a befogadást és az integrációt támogató szervezet, különösebb jogosítványok nélkül. Ez egy nyitott szervezet, ami azt jelenti, hogy az alapvető céljainkat egy ügyrendben megfogalmaztuk és bárki, aki Szolnok városában ezekkel a célokkal egyetért, ezeknek a megvalósításában részt kíván venni bekapcsolódhat. Szavazati joga lesz abban a pillanatban, hiszen a munkabizottság tevékenységében részt vevő szavazhat erre a programra, és többségi szavazással szoktunk általában dönteni, hogy melyik programot milyen mértékben támogassuk. A Megyei Jogú Város Önkor-

kózik, félelemmel telve nyilatkozik erről a dologról, illetve egy bélyeget kap a történet.

Tehát valójában elég sajátos képet mutat ennek a munkabizottságnak a szerveződése, de ami nagyon-nagyon fontos, hogy általában az oktatási intézmények, munkaügyi szervezetek és

mányzata arról is döntött, hogy a korábbi 2 millióhoz képest most 4 millió forintot fordít a programok megvalósítására.

5 konkrét területen kezeljük, vagy igyekszünk kezelni a problémákat. Az egyik alapvetően a jogérvényesítés és a jogegyenlőség, valamint az oktatás. A harmadik a foglalkoztatási munkacsoport. Az életminőség javítása általában az életkörülményekkel, javarészt a telepi környezetben élők életkörülményeivel, egészségügyi helyzetével, környezeti ártalmakkal és hasonló kérdésekkel foglalkozik. Ez az, amely a foglalkoztatási munkacsoport mellett domináns terület, az ötödik pedig az informatika, kultúra, kommunikáció, ami egy szintén problémás és egy nagyon konkrét, fontos terület volna, ami viszont elsikkad. Én ebben leginkább számítanék a kisebbségi önkormányzatok tevékenységére, de ha visszatérhetnénk az alapokhoz és azt mondanánk, hogy az összes, eddig lezajlott folyamatot értékeljük újra, az eredményeket próbáljuk átkonvertálni, de helyezzük új alapokra, én azt mondanám, hogy a kisebbségi önkormányzat az első négyben ne is nagyon vegyen részt, csak perifériusan. Véleményezzen, tanácsot adjon, közreműködjön, ha szükség van rá. Azt gondolom, hogy a törvény nagyon konkrétan meghatározza a kisebbségi kultúra gyakorlásának, az autonómiának a körét, és a kisebbségi önkormányzat feladatait.

Az oktatás-képzés területén pedig valójában ott tartunk, hogy az oktatási intézmények nem szívesen vállalják fel ezt a címkét. Egyszerűen nagyon mély és konkrét tagadásban vannak a tekintetben, hogy vannak cigány tanulók. Szolnok városban én nem tudok sem alap, sem középfokú olyan oktatási

intézményről, aki vállalná és vállaná, hogy neki vannak cigány tanulói. Egy intézmény van, ami mintaprogrammal rendelkezik és kifejezetten hátrányos helyzetű családok gyerekeinek egy egészen sajátos oktatási programmal biztosít lehetőséget, ez a dr. Hegedűs T. András Szakközépiskola, amely korábban Roma Esélyelnevezéssel vált ismertté. Róluk többé-kevésbé tudja mindenki, hogy – idézjékben – cigány iskola, pedig ez nem így van, mert a tanulóknak egy jelentős része, 50 százalékot közelítő mér-

jobb helyzetbe hozni, nem akarnak magasabb állami ellátást, normatívát igényelni, mert akkor ezt fel kellene vállalni. Az okát nem értem.

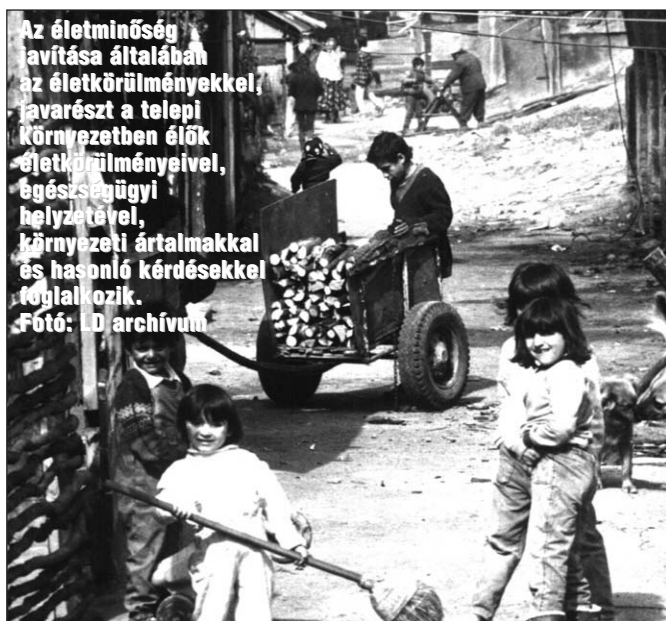
Tehát ma a fejekben kell elsősorban rendet tenni. Azon túl, hogy néhány mintaprogramot igyekszünk megvalósítani, én azt mondtam, hogy elsősorban kezdjünk az önkormányzati tisztviselővel, a gyermekvédelemben, családgondozásban részt vevő köztisztviselőkkel és pedagógusokkal foglalkozni. Kezdjük az ő romológiai képzésüket, tájékoztatásukat valamilyen

hozzánk. Az az alapelv, hogy nem a bekerülési költség teljes mértékében támogatjuk a programokat, hanem általában önrészt szoktunk finanszírozni, vagy ehhez támogatást adunk. Hangsúlyozom, hogy nem a munkabizottság adja. Nekünk pénzhez hála Istennek semmi közünk. A szakmai alpolgármester, **Dr. Kállai Mária** az, aki dönt ezekről és jóváhagyja a szakmai javaslatunk alapján.

A program végrehajtásának szakmai háttérét a polgármesteri hivatal adja, illetve a szakmai szervezetei. A mi esetünkben a szociális és városfejlesztési igazgatóság és azon belül a szociális osztály. Nincs titkárságunk, nincs épületünk, nincs semmiféle infrastrukturális háttérünk. Az önkormányzat biztosítja ezeket a feltételeket.

2 év után léptünk a nyílvanosság elé. Eddig óvatosak voltunk: azt mondtuk, várjuk meg, van-e ennek a Bizottságnak realitása, van-e fantázia benne, működhet-e? Ne nyilatkozzuk le azonnal, hiszen ha felkeltünk egy igényt, a figyelmet ráirányítjuk, az emberek elvárják, főleg az érintettek, hogy akkor ebben következetesen dolgozzunk. És azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy közben helyhatósági és kisebbségi önkormányzati választások is voltak. Tehát soha nincs garancia arra, hogy két cikluson keresztül íveljen egy program. Ez most példaértékű. Én azt gondolom, hogy el tudtuk érni és meg tudtuk valósítani azt, amit eddig még soha, hogy két egymást követő, megváltozott összetételű testületen is keresztül vittük és teljes támogatással, tehát egyetlen egy tartózkodás, vagy ellenszavazat nélkül ment át a cselekvési programunk a közgyűlésen.

**Lejegyezte:
Paksi Éva**

Az életminőség javítása általában az életkörülményekkel, javarészt a telepi környezetben élők életkörülményeivel, egészségügyi helyzetével, környezeti ártalmakkal és hasonló kérdésekkel foglalkozik.
Fotó: LD archívum

tékben nem cigány tanuló. Még azok az alapfokú oktatási intézmények sem vállalják fel a cigány tanulóikat, akik perifériás helyzetben vannak, részint fizikai értelemben, meg hát a tanulói anyagot tekintve is, hiszen 3-4 oktatási intézményünk is van, ahol látványosan összegyűltek a hátrányos helyzetű szolnoki családoknak a gyermekei. Ők is elzárkóznak. Egész egyszerűen azt sem vállalják fel, hogy egy eltérő programra lenne szükségük, nincsen közöttük együttműködés, kommunikáció, ezen az alapon semmilyen esélyegyenlőségi programban, pályázatban nem akarnak részt venni. Nem akarják az intézményt

módon. Nem lesz könnyű. Nemrég volt ilyen képzés, ahol cigány származású fiatalok pedagógiai asszisztensi végzettséget kaptak. Maga a képzés nagyon sikeres volt, csak a végeredmény volt szegényletes. Egyetlen oktatási intézmény volt, aki 4 órában hajlandó volt foglalkoztatni egy fiataalt. A többiek úgy sem, hogy ez nekik semmibe nem került volna, tehát létszámon felül kapták volna meg, és nem kellett volna állományba venni, a bérüket is pályázati forrásból finanszírozták.

A rendelkezésünkre álló 4 millió forintból szívesebben adunk pedagógusok romológiai témájú képzéseire támogatást. Ezekre pályázni lehet

Paksi Éva

Hihetetlen, mégis igaz!

A Stanford-i egyetem kutatói szerint elménk adta képességeinknek csupán mintegy 2%-át használjuk ki. A **José Silva** által – sokéves kutatás eredményeként – kidolgozott agykontroll lehetővé teszi, hogy ennél lényegesen nagyobb mértékben használjuk ki lehetőségeinket és így sikeresebben oldjunk meg mindenfajta problémát. Számos kontrollált tudományos kísérletet is végeztek az elmúlt években, amelyek egybehangzóan bizonyították a Silva-módszer rendkívüli hatásait, valamint a világon már több millió Agykontrolltanfolyamot végzett ember tanúsíthatja, többek között jelen sorok írója is. **Dr. Domján László** orvos, reumatológus és belgyógyász, az orvostudományok kandidátusa 1989 januárjában kapott nővérétől Ausztráliából egy könyvet, ezzel az üzenettel: „Lacikám, tudom, hogy hihetetlen, mégis igaz!” Domján László Genfben, az orvosi egyetemem elvégezte az agykontrolltanfolyamot, majd Gábor bátyjával együtt Amerikában, az agykontroll oktató-képző kurzusát, s ezt követően hazánkban is meghonosította a mexikói születésű, texasi férfi, **José Silva** módszerét. Dr. Domján Lászlóval **Paksi Éva** beszélgetett.

– **Mi az agykontroll, és mire jó?**

– Az agykontroll egy nagyon egyszerűen megtanulható önségítő módszer. Egy amerikai férfi, **José Silva** dolgozta ki, aki felhasznált korábbi felismeréseket is. Tehát az agykontrollban nem csak olyan anyag szerepel, amit ő talált volna ki. Valójában nem akart ő semmi rendkívülit kitalálni, de a nagyobb gyerekei gyengén szerepeltek az iskolában, és nekik akart segíteni, hogy jobban menjen a tanulás. Rájött arra, hogy ébrenlét és alvás határán, egy szunyókálásszerű állapotban, ha felolvassa nekik a leckét, akkor nagyon gyorsan megjegyzik. Aztán rájött arra is, hogy ez az ellazult, alvás közeli állapot, egyéb célok elérésére is nagyon jó: öngyógyításhoz, tehát a szervezetben zajló gyógyulási folyamatok felerősítéséhez, stb. 22 évi makacs, kitarató kísérletezés után kifejlesztett egy „szerszámos készletet”, ami különböző problé-

mák megoldását segíti. Világoszerre ma már több mint 100 országban oktatják az agykontrollt.

A tanfolyam 4 napos, két hétvégés képzés. Már most jelzem, ha valakinek kevés pénze van az elvégzésére, 15 éve működik egy agykontroll alapítvány, ha valaki kérvényt ír, az olcsóbban is, olykor akár ingyen is megtanulhatja. A 4 nap alatt megtanulunk ellazulni, ami már önmagában is nagyon jó, mert nyugodtabbá teszi az embert, ha levezeti a feszültséget, idegen szóval a stresszt. Megtanulunk olyan technikát, amivel a fejfájás, migrén nagyon könnyen elmulasztható. Megtanulunk olyan technikát, amivel a céljaink elérésének az esélyét nagyon nagy mértékben meg tudjuk növelni. A célok közé tartozhat az is, hogy valaki meggyógyuljon súlyos betegségből. Én orvosként eleinte döbbenten láttam, hogy mire képes öngyógyítás vonatkozásában az emberi elme. Ma már

megszoktam, de azért még továbbra is örülök a szinte naponta érkező sikertörténeteknek. Szeretném persze hozzátenni, hogy betegség esetén az agykontroll nem helyettesíti az orvosi kezelést, viszont szenzációsan kiegészíti. Megtanuljuk azt is, hogy a szokásainkat hogyan változtathatjuk meg. Például erőfeszítés nélkül, csupán ellazulás, és képzelődés segítségével 30 nap alatt meg tudjuk magunkban szüntetni a cigaretta, vagy az alkohol iránti vágyat. Van olyan fiatalember, **Szabó Andrásnak** hívják, aki kőkemény alkoholista volt, mindennap leitta magát a sárga földig, és szeretett volna megszabadulni az italtól, de nem tudott. Többször megpróbálta az elvonókúrát is, hiába. Eljött az agykontrollra, megtanulta a módszert és 30 nap alatt teljesen megszűntette magában az alkohol iránti vágyat. Most már 3 éve teljesen józan és nagyot változott az élete.

Megtanuljuk azt is, hogy hogyan lehet jó döntéseket hozni, mert a döntéseinkbe be tudjuk vonni az elme mélyebb részét, amit a legtöbb ember nem nagyon akná ki. És sokak számára talán misztikus, de megtanuljuk a hatodik érzék használatát is, valamint gondolatüzenet küldés, az alkalmazott telepátia meghökkenítő módszerét, amivel valóban segíthetünk gyerekeinknek, ismerőseinknek.

– **Bárki képes mindezt megtanulni?**

– Tapasztalat szerint igen, az kell hozzá, hogy részt vegyen a 4 napos tanfolyamon. És ahhoz, hogy valaki igazán jól tudja használni ezt az egyszerű, önségítő módszert, ahhoz gyakorlás is kell. Van, ami rögtön működik, például az egyszerűbb technikák: el tudjuk altatni magunkat altató nélkül, ha nehezen alszunk el, vagy hogy magunktól pontosan akkor ébredjünk, amikor akarunk. És van amit egy picit gyakorolni kell.

Nyaranta külföldön szoktam tanítani. Norvégiában elvégezte a tanfolyamot egy egyetemi tanár, fizika professzor, aki három hétig nem boldogult vele, utána viszont annyira megszerette az ellazulást, és ezeket a technikákat, hogy azt mondja, ma már meg sem tudna lenni nélkülük.

– *A technikák közül több nekem nagyon ismerős volt. Négy évvel ezelőtt olvastam egy amerikai orvosnőről, aki 3 hónapot az ausztrál őslakosok, az Igazak között élt. Ezeknél a természeti népeknél mind a telepatikus módszer, mind a hatodik érzék, vagy a hihetetlenül gyors és eredményes gyógyítás teljesen természetes. Ők telepatikusan kommunikálnak. A természeti népeknél miért olyan természetes, hogy mindazt tudják, amit mi most tanfolyamokon tanulunk a XXI. században? Vagy ez egy velünk született képesség, csak miután nem használjuk, elfelejtődött?*

– Nagyon érdekes a kérdés, amit fölvetesz, ugyanis valójában ez természetes, bennünk lévő képesség. A mi nyugati, úgynevezett civilizált kultúránkban elsatnyult, elsatnyul sok olyan képesség, mint a hatodik érzék, ami természeti népeknél hétköznapi jelenség. Mi más vonatkozásban fejlődünk, a természeti népek nem jutottak fel a Holdra, a nyugati civilizáció igen. Hogy ez mennyivel tette boldogabbá az életünket, azt már joggal megkérdőjeleznénk. De valóban, féloldalas kultúra ez, az agykontrollnak ezért is az a fő célja, hogy kiegyensúlyozottá tegye az embert: hogy használjuk továbbra is a logikánkat, de ugyanakkor ezeket a belső képességeket, mint például a hatodik érzék, telepátia, ezeket is tudjuk használni.

A sebgyógyítás felgyorsításáról olvastam én is egy érdekes történetet: egy utazó a Fehér Níluson, ezen a nagyon sebes folyású folyón próbált a kenujával evezni, miközben rászaladt egy kőre. A kenu felborult és odavágta a sebes sodrású víz a kősziklához és egy hatalmas seb keletkezett a combján és eszméletét veszítette. A helyi lakosok men-

tették ki és kötözték be a sebet. Mindennap egy papírt tettek elé és lerajzolták az egyre kisebb sebet, de valójában soha nem bontották ki, csak mindennap megmutatták, hogy most ekkora a seb, most egy kicsit kisebb. Mindennap egyre kisebb sebet rajzoltak le, és amikor a tizedik napon levették a kötést, pontosan olyan pici, és olyan formájú volt a seb, mint a papíron. Mintegy megvezették a képzeletét: képzelje el ilyennek a sebet, majd még kisebbnek, még jobb állapotban lévőnek. És valóban, ez egy nagyon szép, ösztönös példája annak a technikának, amit a tanfolyamon is tanulunk, ez pedig az elmetükre technika, amikor úgy képzeljük el a célunkat, mint ha már elértük volna.

– *Az agykontroll elvégzéséhez, alkalmazásához előny, ha valaki ezoterikus gondolkodású, vagy ez nem releváns?*

– Nem szükséges, és én a legjobban azt szeretem, ha kételkedő, szkeptikus emberek jönnek el, mert én nem a szavaimmal akarom meggyőzni őket, hanem konkrét tapasztalásokkal. Ilyen például a babcsíráztatás kísérlet, amikor azonos körülmények között kezdenek el csíráztatni egy-egy babot, de az egyik babra, behunyt szemmel, ellazulva, szeretettel gondolnak és elképzelik, hogy az gyorsabban csírázik. Nagyon meglepő, amikor néhány nap múlva látják, hogy az tényleg mennyivel gyorsabban csírázik, mint a másik. Ez egy kézzelfogható bizonyíték annak, hogy az emberi elme, mindannyiunk elméje sokkal többre képes, mint gondoltuk volna. És ezek után már hihetőbb az is, ha egy bab sejtjére tudtam hatni, akkor a saját testem sejtjeire is tudok. Nem beszélve arról a hatásról, amikor a 4. nap délutánján behunyt szemmel, ellazulva, ismeretlen emberek nevét, életkorát, lakcímét hallom és próbálom megtippelni, hogy vajon hogy nézhet ki, milyen betegsége van. És a legtöbb ember az addig végzett agytorna hatására az esetek zömében eltalálja, hogy hogy néz ki az illető és mi a betegsége.

– *Azt gondolom mindezek mellett nagyon fontos az is, hogy higgyen az egészben az ember.*

– Abszolút fontos, de a hitet fel lehet építeni. Azért mondtam a babcsíráztatás példáját, mert ha az ember nem nagyon hiszi el, hogy az a bab, amire ő gyakrabban, szeretettel gondol tényleg gyorsabban fog csírázni, de ha mégis megpróbálja és megtapasztalja, akkor ennek az élménynek a hatására egy fokkal már magasabb szintű az elme erejébe vetett hite. Vagy kipróbálja, hogy reggel 6 óra 14 percre programozza az ébredését. Reggel kinyitja a szemét, ránéz az órára, és valóban 6 óra 14 perc van, tehát ez is bejött, akkor még magasabb a hit szintje, és még többet fogunk elhinni önmagunkról. Az Elixír újságban, ahol a rovatunk megjelenik, minden hónapban megjelentetünk néhány sikertörténetet, hogy segítsünk az olvasónak elhinni, hogy neki is működik a módszer, csak használni kell. Ezért adtunk ki olyan könyveket is, amelyekben sok száz magyar sikertörténetet írtunk össze, hogy ezáltal segítsük sikeressé tenni azokat az embereket, akik komolyan veszik az agykontrollt.

A gondolataink hatnak az életünk alakulására. Hadd meséljek el egy salgótarjáni esetet: egy roma fiú, Gyulának hívják, részt vett a kurzuson, és hát őt arról ismerték a városban, hogy előbb üt, aztán kérdez. Azért jött el a tanfolyamra, mert hallotta, hogy agykontrollal állítólag ki lehet találni a lottó nyerőszámokat. Persze volt már olyan, aki kitalálta, de nem ez a cél. Gyula megtanulta az agykontrollt és utána rendszeresen felhívott telefonügyeletben. Hetente kétszer telefonon válaszolunk agykontrollal kapcsolatos kérdésekre a tanfolyamot végzeteknek. Pár hét múlva felhívott, hogy te Laci, én annyira nyugodtnak érzem magam azóta, mióta elvégeztem a tanfolyamot, hogy az csodálatos érzés. 2 hét múlva újra felhívott: te Laci, annyira jól érzem magam, hogy ez szenzációs, tudod mit, engem már nem is olyan nagyon érdekel-

nek ezek a lottószámok, sokkal fontosabb ez a nyugalom. Gyula most Salgótarján környékén tanítja a cigány családokat, hogy hogyan gondolkozzanak pozitívan és hogyan lazítsanak.

– *Nemrég jelent meg egy nagyszerű könyv, A titok címmel, mely a vonzás törvényéről szól. Röviden arról, hogy mindent, jót, rosszat, amit az életünkben tapasztalunk, mi magunk vonzottuk be a gondolataink által. Vagyis, a gondolatnak teremtő ereje van és ami a fejünkben történik, az előbb utóbb az életünkben is megjelenik. Ez ilyen egyszerű lenne?*

– A Titok a vonzás törvényéről szól. A természetben van néhány egyszerű törvény, például a tömegvonzás törvénye, ami miatt a fejünkre esik a téglá, ha lecsúszik a tetőről. Ugyanilyen természeti törvény a vonzás törvénye, vagyis: a gondolatainkkal, anélkül, hogy tudnánk róla, látszólag véletlenül embereket, eseményeket vonzunk be az életünkbe. Az az ember, aki gyakran gondol betegségre, bajra, hiányra, nem tudatosan, de bevonoz olyan embereket, olyan eseményeket, akik és amik bajt, betegséget, hiányt és kellemetlenséget szülnek az életébe. Érdemes kipróbálni, hogy mi történik akkor, ha sokat gondolunk úgy a célunkra, mintha már elértük volna, örömmel. Mert akkor bizony szerencsés, látszólagos véletleneket kezdünk bevonozni az életünkbe.

Az egyik példa, ami ebben a filmben szerepel, mert erről a könyvről film is készült, egy **Jack Canfield** nevű férfi, akinek kevés volt a fizetése és azt csinálta, hogy fogott egy egy dollárost és odaírt az egyes után 5 nullát, majd felragasztotta a mennyezetre, hogy reggel, amikor felébred, rögtön egy százezer dolláros pénzjegyet lásson. Persze csak pénz utánzatot. Majd behunyt a szemét és elképzelte, hogy ő már gazdag ember és el tud utazni ide, oda, amoda, a családját is elviheti. Elképzelte, hogy bőségben él. Minden nap. Három hétig nem történt semmi. Három hét után a reggeli zuhanyozás közben tá-

madt egy ötlete: az jutott az eszébe, hogy van egy kis könyvecskéje, ha azt el tudná adni nagy példányszámban, akkor meg tudna keresni egy év alatt 100 ezer dollárt az addigi 8 ezer dolláros jövedelme helyett.

Később megakadt a tekintete egy országos terjesztésű újságon és az jutott eszébe, ha ebben az újságban megjelenne egy cikk a könyvről, akkor nagyon népszerű lenne, akkor könnyen el lehetne adni akár 100 ezer példányt is.

Teltek múltak a napok és továbbra is minden reggelt ellazult állapotban ábrándozással, képzelődéssel kezdett. Néhány hét múlva 600 tanárnak tartott előadást. Az előadás után megszólította egy hölgy: Mister Canfield, én újságíró vagyok és szeretném önt meginterjúvolni, mert nagyon tetszett az előadása. Igazán, újságíró, és melyik újságnak dolgozik? Kiderült, hogy a hölgy annak az újságnak szokott írásokat eladni, amit ő kinézett, és akkor jött rá, hogy működik a dolog, mert bevonzotta az életébe ezt a látszólag véletlen eseményt úgy, ahogy azt agykontrollon tanulta. Megszületett a cikk és eladta a könyvét hatalmas példányszámban, majdnem 100 ezer dollár gyűlt össze. Magyarországon is megjelent az Erőleves a léleknek című kitűnő könyvsorozat, amely könyvsorozat ennek a Jack Canfieldnek a szüleménye. Nagyon megindító, szép, igaz, lélekemelő történetek csodálatos csokra van benne.

– **Mennyi ideig kell programozni egy-egy célunkat?**

– Ez változó. Van olyan cél, ami összejön 24 óra alatt. Volt már ilyen esetem. Van olyan cél, aminek az eléréséig hónapokig kitartóan kell programozni. Például **Filák Gabriellának** másfél év kitartó agykontrollozásába telt, hogy 4 centivel megnövesse a rövidebb lábát, és ezért ma már nem biceg.

Általában azt tudnám mondani, hogy egy-két hónap szokott lenni, célja válogatja. A lényeg az, hogy rendszeresen úgy gondoljunk az aktuális célunkra, mint ami már útban van felénk. És amikor behuny

szemmel elképzeljük, akkor viszont úgy képzeljük el, örömmel, mintha már elértük volna. Tehát ahogy elültetünk egy magot a kertben, nem várjuk el, hogy egy óra alatt lássuk a palántát, időbe telik, amíg a földben beindulnak a folyamatok és néhány nap múlva egy kis palánta kidugja a fejét.

– **Nagyon sok szegény, beteg, gondokkal teli ember van. Ha megváltoztatják a gondolataikat, minden megváltozhat?**

– Igen is, meg nem is! Most olvasom egy híres angol pszichológus professzornak a könyvét, aki a szerencsével kapcsolatban végez érdekes kísérleteket. Felhívást adott közre egy angol újságba, hogy jelentkezzenek nála a nagyon szerencsés, és nagyon szerencsétlen emberek. Rengetegen jelentkeztek. Elhelyezett az utcán pénzt és az volt az egyik feladat, hogy a jelentkezők sétáljanak végig az utcán. És képzeld, az összes szerencsés ember észrevette a földön fekvő pénzt és az összes szerencsétlen ember nem vette észre. Az ő agyuk azt a programozást kapta tőlük ilyen-olyan okok miatt, hogy én szerencsétlen vagyok, nekem so-sincs pénzem, ezért nem vet-ték észre a földön heverő pénzt. Az az ember, aki szegénységben nő fel, az sokszor szegény lesz felnőtt korában is. Ugyanis ezt a programot, mint egy számítógépes programot hordozza az agyában.

Megvizsgálták az olyan szegény embereket, akik váratlanul sok pénzt nyertek a szerencsejátékon. 3 év múlva 96 százalékuk újra olyan szegény volt, mint régen. Ez nem véletlen. Ugyanakkor nem akarom azt a tévhitet sem terjesztetni, hogy agykontrollal, a gondolataink erejével bármit el lehet érni. Ahhoz, hogy lelkileg fejlődjünk, ahhoz nehézségeken is keresztül kell menni. Lehet, hogy valakinek az a sorsa, hogy átélje azt, hogy milyen az, amikor minden fil-lérért meg kell küszködnie, mert lelkileg ez érettebbé teszi. Alapvetően mégis azt tudom mondani, hogy aki megismeri az agy, az elme működésének néhány egyszerű tör-

vénýt, és néhány egyszerű problémamegoldó módszert, az sokkal jobb anyagi helyzetbe, sokkal jobb egészségügyi helyzetbe tudja magát hozni.

Tehát ezért mondom, hogy nem ennyire egyszerű a kép-let, hogy tanuljuk meg az agykontrollt és akkor minden célt el lehet érni. Nem, de jobban fogjuk magunkat érezni a bőrünkben. Két olyan magyar fiatalembert ismerek, akiknek megsérült a gerincvelője, mindketten nyaktól lefele lebénultak, mindkettőnek azt mondta az orvosa, hogy ez már végleges állapot. Mind a ketten megtanulták az agykontrollt. Az egyikük ma már bottal jár, a másik az nem, viszont lelkileg nagyon kiegyensúlyozott. Tehát minimum azt el lehet érni, hogy lelkileg kiegyensúlyozottabbá váljunk. **Aquinói Szent Tamás** így imádkozott: *Atyám, add meg a bátorságot, hogy meg merjem változtatni azt, amit meg tudok változtatni! Add meg a türelmet, hogy el tudjam fogadni azt, amit nem tudok megváltoztatni. És add meg a bölcsességet, hogy különbséget tudjak tenni a kettő között!*

Az agykontroll ebben segít: eszközt ad a kezünkbe a változáshoz, segít, hogy türelme-sebbek legyünk nehéz helyzetben és eszközt ad kezünkbe a döntéshez, hogy tudjuk, hogy mikor érdemes erőlködni, hogy azt a célt elérjük, és mikor van az, hogy ez az osztályrészem, ez a tanulópénzem, ez a leckém, ezt végig kell csinálnom.

– **A tanfolyam akkreditált, pedagógusoknak és egészségügyi dolgozóknak kredit pontot jelent.**

– Évekig orvosoknak is akkreditált volt, most jelenleg pedagógusok és egészségügyi szakdolgozók számára akkreditált. Ők a hivatásosan kötelező továbbképzésük részeként ezt elszámolhatják.

– **Hol lehet jelentkezni, hol lehet többet tudni a tanfolyamokról?**

Az interneten a **www. agykontroll.hu** honlapon bőven van információ, telefonszámunk: **06-1-488-0118.**

Egyébként az Elixír újságban is van egy 4 oldalas rovatunk.

– **Magyarországon mióta van agykontroll képzés?**

– Heten vagyunk testvérek, az egyik nővérem Ausztráliában él, matematikus. Ő talál-kozott először az agykontrollal. 1989 januárjában hazaküldte nekem az angol nyelvű agykontroll könyvet azzal a megjegyzéssel, hogy: Laci-kám, tudom, hogy hihetetlen, mégis igaz. El kezdtem olvasni a könyvet, hát, nagyon hihetetlen volt, de a nővérem egy okos nő, ha szerinte ez tényleg igaz, gondoltam, akkor lehet, hogy másként működik a világ, mint ahogy eddig hittem. Kíváncsiságból elvégeztem külföldön a tanfolyamot és kiderült, hogy ez bizony úgy működik, ahogy le van írva.

Nagyon lelkes lettem, és 1989 nyarát rászánva lefordítottam magyarra a könyvet Gábor bátyám és Kati sógor-nőm segítségével és az év végén magánkiadásban kiadtam. Egy tévéműsornak köszön-hetően nagy könyvsiker lett és utána óriási igény mutatkozott a tanfolyamokra. 1990. októ-ber 20-a óta valahol az or-szághban szinte minden hétvé-gén tartunk tanfolyamot. Most már több mint 175 ezer ember végezte el a 4 napos kurzust. Szerencsére szinte minden tanfolyamunk telt házas.

Az érdeklődést a sikerek tartják fent: az, hogy látják egymáson az emberek, hogy aki elvégezte a tanfolyamot, az jobban érzi magát, nyugod-tabb. Van aki egészen döbbe-netes sikereket ér el. Most pél-dául 3 olyan gyerekről tudok, aki csontciszta eltüntetett a csontjából és megúsza a mű-tétet. Röntgen eredményem van róla, tehát ezek kézzel fogható, konkrét esetek. Na-gyon nagy változások vannak orvosi vonatkozásban is, az élet egyéb más területén is: munkát találnak olyan em-berek, akik éveket nem. Va-lahogy mágnesként bevon-zák az életükbe azokat a le-hetőségeket, amelyek ko-rábban is ott voltak, csak valahogy nem vették őket észre.

– **Köszönöm a beszélgetést!**

Az erdélyi sátoros taxás és aranymosó fiskális cigányok a 18. században

Erdélyben a 18. században élt cigányok korábbi csoportosításaiban gyakran teljesen eltérő szempontok szerint megállapított, egymás mellé nem állítható, párhuzamos jelentést hordozó kategóriák keveredtek. Ez annál is inkább érthető, mivel a cigány népesség eltérő életmódja szerint lehetett települt vagy vándorló, társadalmi helyzete szerint zsellér, jobbágy vagy a feudális társadalom kategóriáin kívüli, élhetett földesúri vagy kamarai birtokon és mindenféle joghatóságon kívül. A kamara

tulajdonában lévő fiskális cigányok is differenciált népességet jelentettek: egyik közülük a cigány népességben belül a társadalmi ranglétra legfelső fokán elhelyezkedő aranymosó cigányok csoportja, akiktől jól elkülöníthetők a kamara sátoros taxás cigányai. Az utóbbiakat említik a korabeli dokumentumok fiskális cigányok néven, míg az aranymosó cigányokra a kamara aranyász cigánya megjelölést használták. Az egyes csoportok gazdasági, társadalmi és jogi helyzetében jelentős eltérések

adódtak eltérő életmódjuk miatt. Bonyolítja a helyzetet, hogy a különböző csoportokban eltérő foglalkozású családok éltek együtt. E mellett élete során egy cigány család többször is más és más kategóriába volt besorolható. Például egy szabadon vándorló család földesúri függésbe kerülhetett – akárcsak egy kamarai fennhatóság alatt élő vándorló család –, zsellérként, később gyakran jobbágyként szolgált, így vándorló családból letelepültté vált. Később a kamara néha nyomára bukkant a

tőle eltávozott családnak, s az visszakerülve régi csoportjába ismét vándorló életet élt.

A kincstár tulajdonában lévő cigányokra visszatérve megállapítható, hogy már az akkor élők számára sem volt egyértelmű a két csoport elkülönülése. Példa erre, hogy a fiskális cigányok 1781-es összeírására kiadott utasítás végrehajtásakor Szászsebeszéken nem tudták biztosan, hogy az ott élő aranymosó cigányokat is számba vegyék-e, vagy ne. A biztonság kedvéért külön felsorolták őket.¹ A későbbiek során

**Cigány vajda.
Ismeretlen német
mester akvarellje,
17. sz. Erdély**

fiskális cigányok kifejezés alatt egyesek már csak a kizárólag aranymosó cigányokat értettek.² A korabeli összeírások ismeretében azonban egyértelműen elválasztható két csoportjuk, külön is írták őket össze.

Kérdés, hogy az Erdélyben a 18. század végén élt kb. 60.000 fő cigány lakosság közül hányan tartoztak az egyes csoportokba. Természetesen ezt csak hozzávetőlegesen becsülhetjük meg.³ Az erdélyi aranymosó cigányok 1783-as összeírása 1.686 családfőt, 50 özvegyasszonyt és 738 fiúgyermeket sorol fel név szerint.⁴ Az 1700 családot a leginkább elfogadott 5 fővel beszorozva 8500 főt kapunk.⁵ A kincstár sátoros taxás cigányainak 1785. évi összeírásában 1455 családfőt említenek, amely hasonló szorzót alkalmazva 7300 főt ad. Tehát a fiskális cigányok számát az 1780-as évek

derekán 15.800 főre tehetjük, amely az akkori, Erdélyben élő népesség 26%-át tehetné ki.⁶

Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok

A sátoros taxás fiskális cigányokról 1744-1785 között 15 összeírás maradt fent, amelyek alapján néhány következtetést lehet levonni. De mennyire megbízhatóak ezek az összeírások, szabad-e rájuk alapozva valamilyen véleményt megfogalmazni, hiteles lehet-e az azok alapján felvázolható folyamat? A válasz egyértelműen igen, a következő okok miatt. A kincstár a cigányokat adóztatta, így érdekében állt a lehető legpontosabban számon tartani őket. 1744-ben az egyes csoportokban sátranként összeírták a családfőket, és meghatározták a fizetendő adó összegét. A következő ösz-

szeírásig ennek alapján kellett a vajdának begyűjteni a kincstárnak járó adót. Az újabb összeírás alkalmával pontosan fel kellett tüntetni az időközben bekövetkezett változásokat, hogy a családfők közül ki, mikor halt meg, melyik család mikor, hova szökött, vagy melyik földesúr keze alá adta magát. De a gyarapodást jórészt ugyanígy feltűntették, név szerint felsorolva a csoport új családfőit. Sajnos nem jelölték meg külön, kik voltak azok, akik házasság útján kerültek egy-egy csoporthoz, vagy gyakran egyik csoportból a másikba, pedig az újabb következtetéseket tett volna lehetővé. A vajdának érdeke volt a valósághoz hű adatok közlése, az adó pontos beszedése. Végül pedig nagymértékben megerősítik az összeírások adatainak hitelességét a kincstártól eltávozott cigányok visszaszerzésére tett kísérletek alkalmával felvett jegyzőkönyvekben olvasható vallomások, amelyek nemcsak alátámasztják az összeírások adatait, hanem újabakkal is szolgálnak. Az egyre árnyaltabban kibontakozó kép ennek ellenére is hiányos marad, mert az aszszonyokat és a leánygyermeket – az özvegyasszonyok kivételével – nem írták össze.

Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok névadásával kapcsolatban először is megemlíthető a párhuzamos névadás jelensége a vizsgált népességnél, amikor egy személy neve az egymást követő összeírásokban egyszer magyarul, máskor pedig románul szerepel. **Kázmér Miklós** egy tanulmányban rámutatott arra, hogy kétnyelvű közösségben egy időben nevezhettek egy családot két névvel is, s az, hogy melyik került az összeírásba, az informátoron múlt.⁷ Azt, hogy valóban nem az összeírást végző személy fordította le a neveket,

jól mutatják azok a példák, amikor egy név az egymást követő összeírásokban többszörösen is váltakozva fordul elő, amikor is a többszörös fordítás lehetősége kizárható. Megerősíti a fentieket, hogy egy összeíráson belül is felváltva szerepelnek magyar és román nevek. A párhuzamos névadásról tett eddigi megállapítások letelepült lakosságra vonatkoztak, de ez a jelenség fokozottan érvényes lehetett a lakhelyét igen gyakran változtató cigány lakosság esetében, akik vándorlásuk során hol magyar, hol román, hol szász lakossággal kerültek kapcsolatba.

A vezetéknevek jelentős része mesterségnévből származik.⁸ A vizsgált időszakban ez a valóságban is megfigyeztetett jelenség foglalkozásával, s a név öröklődését megkönnyítette, hogy általában a foglalkozás is öröklődött.⁹ Magyarul jegyezték fel: **Kés Csináló, Késes, Rosta Csináló, Rostás, Kalános, Kovátsu, Lakatos, Musikás vagyis Hegedűs, Őtves, Pásztor, Rézműves, Varga**, románul mondta a nevét: **Csurárul (r. ciurar – rostacsináló, rostás), Lingurár (r. lingurar – kanálkészítő, kanalas), Káldárár (r. caldarar – üstkészítő, rézkovács), Pakurár (r. pacurar – pásztor), Ursár (r. ursar – medvétáncoltató), Aurár (r. aurar – aranymosó vagy aranyműves)**. A felsorolásban a cigányok által üzött valamenynyel jellegzetes foglalkozás előtűnik. Testi, szellemi és társadalmi tulajdonság illetve helyzet alapján kapta nevét: **Fattyu, Piczi, Tolvaj, Bárány, Bogár**. A Kamarához való tartozásra utal **Kamarás Tóbiás** neve. A **Farkas** – rossz természetűre utalva – keresztnévként jelent meg.

Testi fogyatékosságról tanúskodnak az alábbi nevek: **Sánta Kalányos**,¹⁰ „Süket **Laczi**, a mint hogy ez Süket

is vala, és azért Nevezetett volt Sűketnek, ... és Bóta Czigány, ennek edgy keze nem vala jó.”¹¹

A vezetéknevnek egy csoportja helynévi eredetű, részben vidékre, részben településre utal: Oltyán (r. oltean - olténiai), Muntyán (r. muntean - munténiai, havasalföldi).

A nevek részben a lakhelyre, részben a családok származására is fényt vetnek: Moldovány, Molduván (r. moldovean - moldvai), Brassovány (r. brasovean - brassói), Hortobágy (település és patak neve). A tanúvallomások is alátámasztják, hogy ebben a korszakban a cigány csoportok vagy családok rendszeresen változtatták lakhelyüket, életük során többször kimentek Erdélyből Moldvába, a Havasalföldre, majd újra visszatértek.

Keresztnevekből alakult vezetéknevek: Samu Ádám, Gábor, Janko Samu, János István, Péter Simon, Tamás Gyuri.

A népnévből keletkezett vezetéknevek utalnak arra, hogy milyen etnikumokkal kerültek kapcsolatba vándorlásaik során és Erdélyben a sátoros taxás fiskális cigányok: Armény (armean - örmeny), Graek (r. grec - görög), Kozák, Szász. Saját népük megnevezésével találkozzunk pl. Czigány Mihály nevében.

A becenévi eredetű vezetéknevek csoportjába tartoznak: Dregoj Bancsi (a János keresztnév beceformájából, a Jancsi – Bancsi ikerítéséből jött létre),¹² Boldi Thodor (törövidítéssel, a névvég egy szótagjának elhagyásával keletkezett a Boldizsárból),¹³ Kirczul Ferkő (a Ferenc név rövidült tövéből -kő képzővel alakult becenévszármazék),¹⁴ Geczi Máté (a Gergely név rövidült tövéből -ci képzővel alakult beceszármazék).¹⁵

Külön említést érdemel, hogy néhányan a legjelentősebb magyar nemes családok

neveit viselték: Bánffy Kutzitárul, Bercsényi Hádi, Károlyi György, Rákóczi Péter. Ők nagy valószínűséggel egykori földesuruk nevét vették fel, hiszen nem volt ritka, hogy önként vagy kényszerből zsellérként, esetenként jobbágyként egyes földesuraknál szolgáltak.

Az összeírásokban ha elvették is, de előfordulnak háromelemű nevek, amikor a vezetéknev és a keresztnév után egy ragadványnév áll, mely az esetek egy részében az illető valamilyen tulajdonságára utal: Hinyi Sztojka alias Bunduk (r. bunductömzsi, köpcös, zömök ember), Csika Csurar alias Tonti (r. tonti-buta ember, tökfilkó, fajankó, Rézmíves Gotza Vintila (r. gotza - vörös). A ragadványnév lehetett egy keresztnév becézett alakja, s családi körben ezt használták: Puka Csurár alias Laczko, Varga Andrej aluj Jancsi.

Nem volt ritka jelenség az erdélyi sátoros taxás cigányok között – de ebben az időben a más etnikumbeliek között sem – a gyakori névváltoztatás. Ez abban az időben természetes volt, hiszen az 1780-as évekig nem volt törvénybe iktatva a családnevek megváltoztathatatlansága. A cigányok között azonban valószínűleg gyakrabban előfordult, mert az élet sűrűbben rákényszerítette őket. Egyrészt, mint már említettük, a környező etnikumtól függően hol románul, hol magyarul használták nevüket. Másrészt azonban, ha valamilyen okból nem akarták, hogy a nyomukra bukkanjanak, teljesen új nevet vettek fel. Az ok gyakran a kamarának fizetendő adó nagysága, a vajda túlzott szigora, vagy a földesúri függésből való menekülés volt.

Gyakran kellett az adósságaikat megadni nem tudókért kezességet vállalni, ilyenkor is megváltoztatták neveiket.

A házasságkötés is jó alkalom volt a névváltoztatásra, amikor a férfiak többé nem tartoztak addigi csoportjukba, hanem a feleségükébe éltek tovább.

II. József 1783-ban kelt, a cigányokra vonatkozó rendeletének 23. pontjában így rendelkezik: „Családnevüket megváltoztatni ne merészeljék, hanem változatlanul tartásuk meg a felvett nevet, és a gyermekek is szülei nevét használják.”¹⁶ Azonban mint a korábbi, hasonló rendeleteknek, ennek sem lett sok fogantatja.

¹ HERRMANN 1893. 92; 366., 93; 370. A cigányok különböző csoportját számba vette PONORI THEWREWK 1988. 271-273.

² Példa rá WILSDORF, H. 1984. 138-170., aki erre alapozva messzemenő következtetéseket vont le. Tévedésére rámutatott ZSUPOS 1988. 325-332.

³ NYÁRÁDY 1987. 25-27.

⁴ Az erdélyi cigányok különböző

csoportjainak létszámáról PONORI THEWREWK által közölt adatokat eddig nem sikerült ellenőrizni. PONORI THEWREWK 1888. 232-233.

⁵ ZSUPOS 1990. 129-193.

⁶ WELLMANN 1988. 111.

⁷ A párhuzamos névadással kapcsolatos megállapítások kiindulópontját a következő tanulmány adta: KÁZMÉR 1981.

⁸ A nevek csoportosítása SZABÓ T. Á. 1989. 263-270. munkája alapján történt.

⁹ A tanulmányban felhasznált levéltári források jelzete: Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban MOL), Erdélyi Fiskális Levéltár VI/c., Fasc. 1-3.

¹⁰ Erdélyi Fiskális Levéltár VI/c., Fasc. 1.

¹¹ Erdélyi Fiskális Levéltár VI/c., Fasc. 1.

¹² SZABÓ T. A. 1980. 75-77, 79, 89-90.

¹³ SZABÓ T. A. 1980. 74-75, 91-92.

¹⁴ SZABÓ T. A. 1980. 78, 80, 93.

¹⁵ SZABÓ T. A. 1980. 76-77, 79, 93.

¹⁶ MEZEY-POMOGYI-TAUBER 1986. 89.

– folytatjuk –

**Cigány vajda felesége.
Ismeretlen német
mester akvarellje,
17. sz. Erdély**

Tanuljunk cigányul!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik még nem tudnak, de szeretnének megtanulni cigányul. Terveink szerint a sorozat végére alapfokon elsajátítható lesz a nyelv. Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

Kaj si le shave?

Le shave ando gav si. Von baxtale-j. Pej vulica angla o kher jekh vurdon si. O vurdon parno-j. Pala o vurdon duj sheja si. Vi von baxtale-j. Ando kher jekh manush si. Voj nasvalo-j. E romnyi naj khere, numa o rom khere-j. E romnyi andej bolta si. E shukar thaj terni shej biknarica-j. Andej bolta si manro, thud, chil, anre, guglo, mas. Le xamaske kuch-i. Vi andej shkola but shavore si. Cine thaj bare. Palaj shkola von ando parko si. O parko shukar-i. Ando parko si but kashta thaj luludya. Le luludya parne-j thaj lole-j. Ando parko andej char si jekh cino, kalo zhukel. O zhukel bokhalo-j. Angla o zhukel si jekh bari, loli muca. E muca naj shukar. Po cheri panzh chirilyi si. Lashi vrama si.

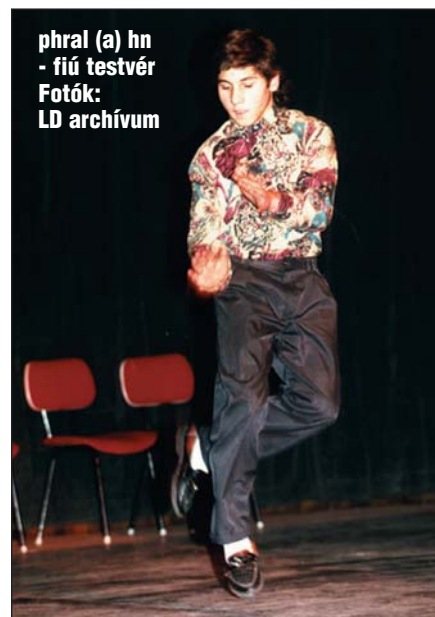
Szavak:

pheny (a) nn - lány testvér

shavo (e) hn – fiú
gav (a) hn – falu
ande – -ba, -be, -ban, -ben
pe – -on, -en, -ön, -ra, -re
vulica (i) nn – utca
angla – előtt, elé
kher (a) hn – ház
jekh – egy
vurdon (a) hn – kocsi, szekér, autó
parno, -i, -e – fehér
pala – mögött, mögé
duj – kettő

shej (a) nn – lány
manush (a) hn – ember
romnyi (a) nn – cigány asszony,
feleség
numa – csak
rom (a) hn – cigány férfi, férj
bolta (ci) nn – bolt
shukar – szép
terno, -i, -e – fiatal
biknarica (i) nn – eladónő
manro (e) hn – kenyér
thud (a) hn – tej
chil (a) hn – vaj
anro (e) hn – tojás
guglo (e) hn – cukor
mas (a) hn – hús
xamasko (e) h – élelem
kuch – drága (sok pénzbe kerül)
shkola (i) nn – iskola
but – sok
shavoro (e) hn – kisfiú
cino, -i, -e – kicsi
baro, -i, -e – nagy
parko (ura) hn – park
kasht (a) hn – fa
luludyi (a) nn – virág
lolo, -i, -e – piros, vörös
char (a) nn – fű
kalo, -i, -e – fekete

phral (a) hn
- fiú testvér
Fotók:
LD archívum

zhukel (zhukla) hn – kutya
bokhalo, -i, -e – éhes
muca (i) nn – macska
cheri hn – ég(bolt)
panzh – öt
chiriklya (i) nn – madár
lasho, -i, -e – jó
vrama nn – idő
raca (i) nn – kacsa
guruvnyi (a) nn – tehén
phral (a) hn – fiú testvér
pheny (a) nn – lány testvér

8.

A számok 1-től 10-ig

jekh, duj, trin, shtar,
panzh, shov, ehta, oxto,
inja (ijja), desh

A számok után a megszámlálható főneveket többes számba tesszük, hiszen egynél több van belőlük. A magyar nyelvben nem tesszük többes számba, hiába van több belőlük. Pl. négy lány (valójában úgy lenne, hogy négy lányok)

9. A főnevek többes száma

Ha egy főnévből több van, mint egy, akkor többes számba kell tennünk. A

magyar nyelvben a többes szám jele a „k”. Cigány nyelven nem egységes a többes szám jele. Mindig az egyes számú végződés határozza meg a többes számú végződést.

Az -o-ra végződő főnevek többes száma –e.

Pl. **shavo** – **shave**,
manro – **manre**,
anro – **anre**

Az -a-ra végződő főnevek többes száma –i.

Pl. **muca** – **muci**,
vulica – **vulici**,
raca – **raci**

Az -i-re végződő főnevek többes száma –a.

Pl. **romnyi** – **romnya**,
guruvnyi – **guruvnya**

A bármilyen mássalhangzóra végződő főnevek

többes száma is –a.

Pl. **phral** – **phrala**,
pheny – **phenya**,
gav – **gava**

10.

A létige használata

Sok más nyelvhez hasonlóan a cigány nyelvben is mindig kell használnunk igét a mondatban. Állítmány nélkül a mondatunk nem jelent semmit. Valójában ez probléma akkor jelentkezik, ha valakiről, vagy valamiről (egyes szám 3., illetve többes szám 3. személyben) állítunk valamit. Pl. **A kocsi piros**. Szó szerinti fordításban ezt úgy kell mondanunk, hogy **A kocsi piros**

van. Cigányul: **O vurdon lolo si**. Cigány nyelvben az egyszerűség miatt nem mondjuk ki a „si” létigét E/3, illetve T/3 személyben, hanem kötőjellel egy „j” betűt írunk a magánhangzó, illetve „i” betűt a mássalhangzó után ahhoz, amit állítunk.

Pl. **O vurdon lolo-j**.
E shej shukar-i.
O rom khere-j.

Ezt az úgynevezett „partikulát” csak a létige helyett és csak E/3 és T/3 személyben lehet használni, a többi személynél ki kell mondanunk a létigét a megfelelő ragozással.

Pl. **O kher baro-j**.
De: Me baro som.

11. Az előjárószavak használata

A cigány nyelvben a legtöbb nyelvhez hasonlóan a helymeghatározást mindig előjáró szavakkal fejezik ki. Ezek a hol, hová és honnan kérdésekre válaszolnak általában. Az előjárószó a nevéből is láthatóan az a főnév előtt található, amelyiknek a jelentését módosítja.

Pl. **a házban** – **ande o kher**, **az utcán** – **pe e vulica**

A német nyelvhez hasonlóan az előjáró szavak összeolvadhatnak a könnyebb kiejtés érdekében a névelővel.

ande o vurdon
ande e shkola
ande le khera
pe o vurdon
pe e vulica
pe le manusha
angla e shkola
angla le khera

összeolvadva:

ando vurdon
andej shkola
andel khera
po vurdon
pej vulica
pel manusha
anglaj shkola
anglal khera

angla o kher – **itt nem olvad össze** – angla o kher

Összegzésként elmondhatjuk, hogy az előjárószavak mindig összeolvadnak a névelővel, kivételt csak azok az előjárószavak képeznek, melyek –a-ra végződnek, ezek soha nem olvadnak össze a hímnemű (és csak a hímnemű) határozott névelővel.

12. A sode? (mennyi?) kérdő névmás használata

A főnevek többes számához hasonlóan a sode után is többes számba tesszük a főneveket, mert feltételezzük hogy több van belőlük, hisz éppen azt kérdezzük, mennyi? Azokat a főneveket nem tesszük többes számba, amelyeket nem szokás megszámlálni. Ezek általában az anyag nevek. Pl. víz, levegő stb. Ezeknek a mértékegységét számoljuk.

Gyakorlatok:

1. Mondjuk meg a következő főnevek többes számát:

fiúk, lányok, kocsik, házak, madarak, emberek, macskák, utcák, asszonyok, fák

2. Fordítsuk le az alábbi mondatokat:

A fiúk a ház előtt vannak. Az emberek a boltban vannak. A fehér kocsi előtt nincsenek madarak. A faluban park is van. A házban is vannak emberek. A fekete macska az utcán van. A lányokon szoknya (coxa) és blúz (vizitka) van. A fiúkon nadrág (kalca) és ing (gad) van.

(Részlet Géczy József „Shukar romani shib” című jegyzetéből)

Népi megfigyelések, babonák és időjósló napok az év tizenegyedik havában

November 1.

- „Mindszentekkor süt a nap? Decemberben jég harap!”
- „Eső esik Mindszenteken – egész teled enyhe leszen.”
- Szokás ilyenkor egy cserfaágot lemetszeni. Ha száraz belül – kemény tél, ha nedves, akkor hóban gazdag tél készül.

November 2.

- „Ha Halottak napján sok eső esik, sok felnőtt hal meg a következő esztendőben.”

November 11.

- A paraszti kalendáriumok szerint Márton-nappal kezdődik a tél.
- „Aki Márton napján nem eszik libát, az éhezni fog az elkövetkezendő esztendőben.”
- A Márton-lúd elfogyasztása után, annak csontjaiból szokás következtetni a téli időjárásra. „Ha a mellcsont hosszú és fehér, akkor havas lesz a tél; ha barna és rövid, úgy kevés fagy, sok sár lesz; ha veres, akkor nagy hideg; ha szürkés-feketés, akkor esős, háborgó, rút évszak köszönt a környékre...”
- Márton napja dologtiltó nap. Tilos volt mosni, teregetni, mert az a jószág pusztulását okozta volna.
- „Ha a lúd Márton napján jégen jár, akkor karácsonykor vízben fog lépegetni...” Azaz, ha nagy hidegek vannak Márton-napkor, december végén lesz enyhe idő.
- „A bornak bírása Szent Márton.” – az általánosan ismert hagyomány szerint ugyanis Szent Márton napján lehetett először megkóstolni az újbort.

November 19.

- „Szent Erzsébet napja, tél erejét szabja.” Egyes tájakon, ha e napon havazik, azt szokták mondani „Erzsébet megrázta pendelyét”. Ha ezt történik, azaz hull a hó – úgy tartják – fehér karácsony lesz.

November 25.

- E naphoz kapcsolódó szép szokás, hogy gyümölcsfaágot (úgynevezett Katalin ágat) tesznek vízbe-vázába, s ha az kihajt, a ház leánya rövidesen férjhez megy.
- „Amilyen e nap időjárása, olyan lesz egész január.”
- „Ha Katalin kopog, a karácsony lucsog...” (Az e napi hideg enyhe év végi időt jósol.) Másutt ugyanezt így mondják: „Ha Katalinkor hó van a rácson, fekete lesz a karácsony.” Viszont „Ha Katalin locsogós, a karácsony kopogós.”
- Régi hiedelem, hogy Katalinkor nem szabad a keréknek forogni (köszörülni, fonni, útra kelni), mert mindebben nem lesz köszönet.

- Amennyiben egy tizenéves fruska Katalin este belerúg a disznóólba, ahány rőfögést hall aztán gyors egymásutánban, annyi év múlva kerül főköttő alá (azaz megy férjhez).

November 26.

- „Amilyen e nap időjárása, olyan lesz egész február.”

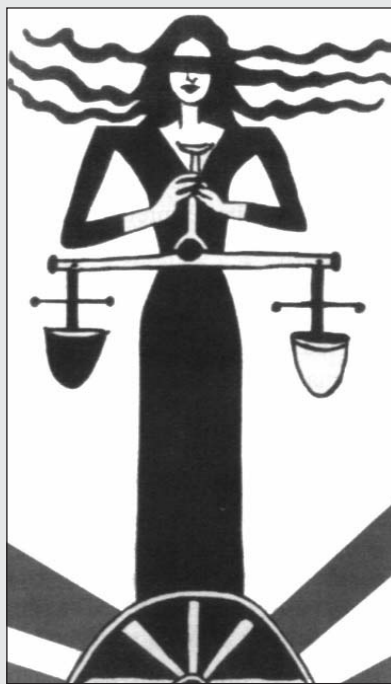
November 30.

- Szent András napja szerelemjósó nap. „Az a lány, aki egész napos böjtölés után férfi fehérműt rejt a párnája alá, álmában megismerheti a jövődöbelijét.” Azt is figyelték, aznap honnan hallják az első kutyaugatást, mert majdani párjuk is abban az irányban lakik. A lehetséges fiúneveket cédulára írták s egy-egy gombóc tésztaájába dugták. Amelyik aztán főzés közben először jött a fel a víz színére, az abba rejtett nevű legényt remélhették férjnek. Ólmat is ilyenkor öntöttek, hogy a megdermedt fém alakjából a majdani férj foglalkozására következtethessenek.

- A gazdák fokhagymával bedörzsölték az ólajtókat, mert úgy hitték, hogy ez esetben Szent András megvédi a jószágokat a farkasoktól, rókáktól.

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván

2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Temesvári út 6.
Tel: 06 (45) 416-105

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Cigánymese

Egy fűségees cigány asszony szerencséje

Valamikor réges régen, a hetedhét országon is túl, élt szerénységben és boldogságban egy cigány ember és egy cigány asszony. Az ember nagyon szerette feleségét, az asszony életét adta volna uráért. Kint laktak a falu végén egy kunyhócskában, ahová beesett az eső, keresztül süvített a szél, de ők nem törődtek ezzel. Csak egyet ismertek: az élet végrendeletét, a kenyérharcot. Vályogvetéssel telt el munkájuk. Nem mentek sehová, mert őhozzájuk sem ment senki, nem kértek senkitől semmit, mert tőlük sem kért senki semmit.

neki a tejet és a kenyeret, elkezdte őt simogatni, mire a sárkány megszeliődött, elaludt. Ekkor levágta a sárkány haját és odakötötte a hatalmas testet egy fához saját hajánál fogva és elszaladt. A sárkány mikor felébredt, fel akart kelni, de nem tudott. Hatalmas testével minden fát leverte a környéken, a sziklákat kövekké morzsolta míg végre megfulladt. Az asszony ezután bement a faluba megmondani, hogy megölte a sárkányt. Az emberek nem akartak hinni neki. Csendőrök mentek ki, hogy meggyőződjenek róla. Levették a sárkányról a gyémántkantárt és a cigányasszonynak akarták adni

Egyszer azonban mégis nagy bajba keveredett az öreg cigány. A vályogját akarta valaki ellopni és a tolvajt hirtelen haragjában agyonverte. Ezért életfogytiglan becsukták. Nemsokára felesége azonban fölkereskedett, hogy kiszabadítsa a börtönből férjét. Egy egész kenyeret és egy köcsög aludttejet vitt magával. Figyelmeztették őt, hogy ne menjen útnak, mert az őserdőben lakó sárkány elpusztítja. Ő azonban nem hallgatott senkire. Mikor beért az őserdőbe egyszer csak megjelenik a sárkány. A cigányasszony odaadta

jutalmul, amiért megszabadította a környéket ettől a veszedelmes ellenségtől. Kínáltak még neki kastélyt és 13 pénzt. Az asszonynak azonban nem kellett semmi, csak azt kérte, hogy férjét engedjék szabadon. Teljesítették a kívánságát és jutalmul még egy zsák aranyat is kapott. Ma is boldogan élnek, ha meg nem haltak, de most már nem a falu végén, hanem palotában.

Gyűjtötte: Sáfár Sándor
1939. augusztus közepén

A FARKAS ÉS A KUTYA

A farkas és a kutya összetalálkoztak az erdőben. Kérdezi a farkas: „Barátom, hogyan van az, hogy te olyan kövér vagy? Én erősebb vagyok nálad, egész napokon át rohanok, járom az erdőt, lopok nappal rabolok éjjel, mégis sovány vagyok, amint látod.” Azt mondja a kutya: „Azért, mert vigyázok a házra, hogy be ne menjenek a koldusok meg a tolvajok, jól tartanak engem. Minden nap fekszem. A úr meg a szolgák adnak nekem levest, csontokat, húst, kenyeret; éjjel szaladok, amerre akarok. Ha akarsz, velem jöhetsz, neked is jobb dolgod lesz.” „Menjünk!” mondta a farkas. „Most túrnöm kell a hideget, havazásokat, az esőt, a meleget; lehet, hogy én is ott fogok feküdni, csak azért, hogy valakit megijesszek: együtt lehetünk az ágyban meg az asztalnál, mint két testvér.” Erre a farkas felugrott, majdnem sírva fakadt örömeiben. Elindultak az úton. Észrevette a farkas, hogy a kutyának kopasz a nyaka. „Mit jelent ez, barátom? Miért kopasz a nyakad?” „Onnan van” mondja a kutya, „mert ugatok az emberekre. Ezért nappalra megkötnék egy láncsal; de éjjel elengednek.” „Micsoda? nem mersz elmenni, amikor akarod?” „Azt már nem! Egyszer elszaladtam, de utánam jöttek, megfogtak, és újra megkötöttek, amint vissza vittek a lánchoz.” „Ó! mondja a farkas: menj csak, legyen veled a mi istenünk! Legyél még kövérebb, meg szebb! Én inkább járom az erdőt. Ha nincs szabadságom, akkor a legnagyobb úr sem akarok lenni.”

O RUV THAJ O ZHUKEL

O ruv thaj o zhukel maladyile ando vesh. Phenel o ruv le zhukleske: „Phrala, sortat si kodi ke tu kasavo thullo san? Me majzuralom som tutar, sorro le dyesendar nashav, prastavav le vesh, chorav dyei sasa, xapavav ratyasa, hajra kishlo som, sar so dikhes;”

Phenel o zhukel : „Anda „kodi, ke lav sama po kher, ke andre te na zhan le chorre thaj le chor, mishto inkren man. Sakko dyes pashlyuvav. O raj thaj le sklugi den man zumi, kokala, maca, manro; ratyi prastavav kering me kamav. Te kames, manca shaj aves, vi tuke majmishto zhala tyo trajo.” „Aven, zhas!” phendas o ruv. „Akanak xal man o shil, o jiv, le tatyipe; shaj ke vi me kothe pashlyuvo, fari anda kodi, ke varikas te daravav: kéthanes shaj avasa ando pato thaj kaj e meszalya, sar duj phrala.” Pe kadi o ruv opre xuklas, sas te rovel la loshatar. Linepe te zhan. Sarca las o ruv ke le zhukl eski kor kushlyij. „Soj kadi, phrala! sostar si kush.lyi tyi „kor:” „Kadi anda kodi si” phenel o zhukel, „ke bashuvav pel manusha. Anda kadi dyesesa phanden man karing ekh vering; ba ratyasa avri mukhen man.” „So phenes? na tromas te zhastar kana tu kames?” „Kodi nashtig! Jokhar nashlomtar, ba pala mande avile, xutyilda man haj palpale ingerdema, thaj pale kothe phanglema,” „Ajhaj! phenel o ruv: zha tuke amare devlesa! kerdyuv inke maj thullo thaj maj shukar! lile polc fedet nashkerav andel vesh. Te naj man slobodija, inke chi o majbaro raj na kamav te avav.”

Choli Daróczy József fordítása

„Nemzetiségeink múltja és jelene” c. fotópályázat (2008)**Kiíró szerv:** Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus**Határidő:** 2007. november 30.

A fotópályázaton bárki részt vehet életkortól, foglalkozástól és lakóhelytől függetlenül.

Összefoglaló: A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus második alkalommal hirdeti meg **nemzetiségi fotópályázatát „Nemzetiségeink múltja és jelene” címmel.**

Az intézet e tevékenységével is hangsúlyozni kívánja, hogy Magyarország sokszínű, gazdag kultúrájú ország. Célja, hogy részt vállaljon a történelmi tudat alakításában, részt vállaljon a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek épített és szellemi kultúrájának megőrzésében és vállalja, hogy hozzájárul ahhoz, hogy ez a felbecsülhetetlen érték ismert és dokumentált legyen. A **cél az**, hogy a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek / bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, **roma/cigány**, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán/ **múltját és jelenét tárgyi emlékeken keresztül bemutató fotókiállítás készüljön.** A pályázat célja **továbbá**, hogy a vizuális élményeket minél többen megörökítsék és egy fotókiállítás keretében másoknak is bemutathassák. A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus a zsűrizett **pályázati anyagból vándorkiállításokat és fotóalbum létrehozását is tervezi.**

A fotó-dokumentációs **pályázat célja** egyfelől, hogy dokumentálásra és bemutatásra kerüljön a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek közös hazánkban épített kulturális öröksége. Másfelől dokumentált és bemutatható legyen mindaz, ami a nemzetiségek megmaradásához szükséges a rendszerváltás után épült, felújításra vagy felállításra került. (pl.: iskola, közösségi ház, emlékmű, emlékkereszt, templomok, kápolnák, kálváriák, temetők, útszéli keresztek, pincesorok, malmok, fogadók, faluházak, régi és mai egyesületi házak, nemzetiségi események stb.)

Kategóriák:

- dokumentumfotók
- művészfotók
- riportfotók

Egy pályázó maximum 15 db fekete-fehér vagy színes – bármilyen technológiával készült **papírképet** küldhet be, a három kategória között bármilyen megosztásban.

A beküldött képek **mérete** 13x18 cm legyen.

A fotókat semmilyen hordozó anyagra nem kell felragasztani!

Az előre elkészített paszpartuk ablakmérete 12,5 x 17,5 cm. (Tehát az ennél kisebb képeket nem takarja, az ennél nagyobbakat pedig túlságosan is. Ezért fontos a megadott méret betartása!)

Valamennyi fotó hátoldalán olvashatóan szerepeljen a – nevezési lappal egyezően – a kép sorszáma, a szerző neve, postacíme, továbbá település, megye neve vagy más pontosabban meghatározható földrajzi hely, ahol a kép készült. A rendezők javaslata, hogy mindezeket az adatokat egy öntapadós etiketre írják rá, s csak ezután ragasszák fel a képek hátoldalára. (Az alapvető információk nélkül beküldött képeket nem továbbítják a zsűri számára.)

A pályázóknak nevezési lapot kell kitölteni. A nevezési lapon szereplő információk egyezzenek a fényképek hátoldalán olvasható felirattal.

A beküldött fotókat a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Nemzetiségi Osztálya archiválás céljából megtartaná, ha ehhez a pályázó hozzájárul. A fotók későbbi felhasználása esetén a szerzői jogról szóló törvény alkalmazása irányadó.

A kiállításra kerülő képeket az Intézet munkatársaiból és az adott nemzetiség szakembereiből létrehozandó szakmai zsűrik választják ki. A kiállítás rendezője a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus. A fotókiállítás megnyitójára és a pályadíjak átadására 2008. március elején kerül sor. A pontos dátumot az érintett alkotókkal időben közlik.

A pályázóknak **nevezési díjat nem kell fizetni.**

Díjazás: 1–5. díj: 5000–5000 Ft értékű fotóművészeti album.

Különdíjak: 10 db 3000–3000 Ft értékű fotóművészeti album. A különdíjak száma a felajánlások függvényében nőhet.

A fotók beküldésének határideje: 2007. november 30.

Zsűrizés: 2007. december. 20.

Értesítés a zsűrizés eredményéről: 2008. január 15.

A kiállítás tervezett megnyitója: 2008. március 1-16. közötti időpontban (Mindazon fotókat, amelyeket a szerzők nem ajánlanak fel archiválási célra, és nem kerül be a kiállítás anyagába az intézet 2008. február 28-ig postai úton visszaküldi.)

További információ: Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus: Lukács Mária (1011 Bp. I., Corvin tér 8.; tel.: (061) 225-6043; tel/fax: 225-6041; e-mail: lukacsm@mmi.hu) A pályázati kiírás anyaga letölthető a www.erikanet.hu honlapról is.

Tisztelt Szerkesztőség!

Abonyban élünk nagy fájdalomban és bizonytalanságban. Két gyermekünk volt. Kisfiunk most megy első osztályba. 2005. december 13-án született Mónika, akinél sajnos 2007. január 3-án diagnosztizálták a központi idegrendszer rosszindulatú daganatát. Én gyed-en vagyok, illetve voltam, a férjem betanított útépitőként dolgozik. Az elmúlt év őszén nagyjösszegű hitelt vettünk fel, melyből lakásunkat szeretnénk volna felújítani és bővíteni, azonban sajnálatos módon a pénzt kislányunk gyógyítására kellett fordítani, (speciális étrend, sok utazás, stb.) A kislány rövidre szabott életét nagy részben kórházban töltötte, mivel a műtétek, kezelések, kemoterápia, majd a transzplantáció után steril szoba lett volna szükséges a gyógyulásához. Házunkat fel kellett volna újítani. A felújítással terveztük egy szoba megépítését is, valamint a meglévő épület aláfalazását, mert vizes, a jelenlegi padló el

van korhadva, tetőcserét. Megmaradt pénzünkből elkezdtük a felújítást, de sajnos folytatni, befejezni nem tudjuk és mindezek mellett a felvett hitel törlesztését is teljesíteni kell.

Kislányunk sajnos augusztus 6-án meghalt. A ház felújítását be kell fejeznünk, mert a munkákat elkezdtük. Sajnos a pénzünk elfogyott. Hiába kerestünk nyilvánosságot kérésünkkel. Egy pár helyi lakos segített rajtunk pénzadománnyal, de a kapott összeget sajnos a temetésre kellett fordítanunk. Kislányunk halála előtt 3 héttel az általunk gondozott nagypapa is 54 évesen meghalt. Egy hónap alatt két családtagot temettünk el.

Kérem Önöket, próbáljanak segíteni anyagi helyzetünkön, vagy kérésünket tolmácsolják olyan ismerősöknek, akik tudnának rajtunk segíteni, hogy legalább a házat ne árverezzék el a fejünk felől.

Tisztelettel: Tóth Mihályné
Abony, Telefon: 06-20/545-9824

FELHÍVÁS

A tisztaadányi Rózsa Rozália 7 kiskorú gyermek édesanyja, egy közülük súlyos beteg. Nagyon nehéz anyagi körülmények között élnek, sokat nélkülöznek. Kérjük mindazokat, akik megtehetik, segítsenek a családon. Rózsa Rozália minden segítséget örömmel fogad: kinőtt ruhákat, cipőket, megunt játékokat, tartós élelmiszereket. Cím: **Rózsa Rozália, Tiszadány, Petőfi út 4. 4833.** Rózsa Rozália telefonszáma szerkesztőségünkől elkérhető. A Szerkesztőség

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Pályázat a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjában való részvételre

Kiíró szerv: Oktatási és Kulturális Minisztérium
Határidő: 2007. december 10.

Ki vehet részt: 8. évfolyamon tanuló diákok

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium pályázatot hirdet a 2007/2008-as tanévben 8. évfolyamon tanuló diákok számára a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjában való .

A program célja: a halmozottan hátrányos helyzetű szülők gyermekei a középiskolai kollégiumok által alkalmazható pedagógiai eszközrendszer segítségével eredményesen tanulhassanak, és érettségi bizonyítványt szerezzenek nappali tagozatos középiskolai osztályokban.

Forrás: www.okm.gov.hu

A pályázat leírása

A programba jelentkezhet minden olyan halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, aki megfelel a következő feltételeknek:

- a pályázó törvényes felügyeletét gyakorló szülők tanulmányait legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán fejezték be, és a pályázó gyermeket a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vette, illetve, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; vagy
- a tanuló a gyermekvédelmi gondoskodást nyújtó otthonban él;

A programba jelentkezhet – és egyéni elbírálás alapján **korlátozott számban bekerülhet** – **olyan hátrányos helyzetű tanuló is:**

- akinek az esetében a törvényes felügyeletet gyakorló szülők tanulmányait legfeljebb az iskola nyolcadik év-

folyamán fejezték be, de a gyermek után a szülő nem jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

- akinek az esetében a gyermek után a szülők rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, a törvényes felügyeletet gyakorló szülők egyike tanulmányait legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán fejezte be, és a másik szülő is csak legfeljebb szakképesítéssel rendelkezik, de érettségi vizsgával nem.

Pályázni a programban résztvevő, előkészítő évet szervező középiskolákba lehet.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázati egységcsomag hiánytalanul kiöltött űrlapjait: **szülői nyilatkozat; a tanuló személyi adatlapja.** Az űrlapok beszerezhetőek a programban résztvevő intézményekben, vagy letölthetők az AJKP honlapjáról is.

A pályázat beadási határideje (a postai bélyegző legutolsó dátuma): 2007. december 10., hétfő.

A pályázatot a mellékletben szereplő intézményből kiválasztott középiskolába kell postán eljuttatni. A borítékra kéri ráírni: „Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programja”

A pályázat eredményéről a kiválasztott középiskola 2008. január 31-ig tájékoztatja a jelentkezőket.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítás kapható a programban résztvevő intézmények igazgatóitól vagy az Arany János Programiroda vezetőjétől, Tolnai Józseftől a következő telefonszámon (061) 235-7299, illetve a tolnai.jozsef@ajkp.hu e-mail címen.

MEGJELENT

BELAMI

Hiába kerestelek

www.belami.extra.hu | Elérhetőség: 20/567-2549

Kapható CD-n és kazettán!

